JUSTITIE-OMBUDSMANNENS

EMBETS-BERÄTTELSE,

afgifven vid lagtima riksmötet år 1886;

samt

Tryckfrihets-Komiténs Berättelse.

STOCKHOLM
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1886.

INNEHÅLL.

Redovisning för åtal, anstälda mot — Sid.

1) Borgmästaren i Ronneby, för underlåtenhet att åteckna ett utslag vadebevis 2
2) Tillsyningsmannen vid kronohäktet i Landskrona, för det en fånge hållits till straffarbete två månader kortare tid än vederbort .....
3) Landshöfdingeembetet i Upsala län, för felaktigt utslag på besvär i fråga om ett landstingsmannaval 6
4) En stadsnotarie i Stockholms rådstufvurätt, för det en person skulle icke hafva återbekommit till rätten ingifna handlingar 16
5) Samme man, för origtig anteckning å ett utslag, att vad mot detsamma icke erlagts 20
6) Häradshöfdingen i Torneå domsaga, för ådömande på en gång af särskildt ansvar för stöld och snatteri 22
7) En t. f. ordförande i Östra häradsrätt, för origtig straffsammanläggning 24
8) En t. f. stadsfiskal i Upsala, för obehörigt nedläggande af ett vid rådstufvurätten derstädes anhängiggjordt åtal 25
9) Notarius publicus i Karlshamn, för uppbärande af lösen för anteckningar om verkställd vexelprotest 30
10) Rådstufvurätten i Strengnäs, för det en för förment stöld tilltalad person qvarhållits i häkte m. m. (forts. från 1885 års embetsberättelse sidd. 9—22) 35
11) Polismästaren i Upsala, för obehörigt utkräfvande af protokollslösen i anmälningsärenden 35
12) En t. f. ordförande i Tunaläns häradsrätt, för det en person ådömts straff för stöld i förening med inbrott i stället för ansvar för snatteri (forts. från 1885 års embetsberättelse sidd. 45—52) 40
13) Häradshöfdingen i Tjusts domsaga, för dröjsmål med expedierande af utslag angående häktade personer 40
14) Länsmannen i Kullings härads östra distrikt, för upprättande af origtiga reseräkningar 42

Angående lagskipningens tillstånd 47
1885 års embetsresa 47
Uppgift å antalet af de under 1885 inkomna klagomål och anstälda åtal 47
Anmälan att icke någon anteckning i högsta domstolens minnesbok skett under år 1885 48
» att icke någon lagförklaring blifvit utfärdad under tiden efter början af nästlidna års riksdag 48
Om de från statsdepartementen inkomna uppgifter, hvilka finnas upptagna i bilagan till denna berättelse 48

BILAGA.

Sid.

Uppgifter från statsdepartementen å de af Riksdagen år 1885 aflåtna underdåniga skrifvelser och i anledning af dem hos Kongl. Maj:t vidtagna åtgärder 51

» å de i berörda underdåniga skrifvelser omförmälda ärenden, som ännu icke blifvit afgjorda 68

» å de genom föregångna Riksdagars underdåniga skrifvelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i senast afgifna embetsberättelse finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda, samt å de åtgärder, som sedermera blifvit med dem vidtagna 69

Tabell öfver berörda uppgifter..... 78

Berättelse, afgifven af komiterade för tryckfrihetens vård 79

Till Riksdagen.

Under den tid, som förflutit efter det min embetsberättelse till sistlidna års Riksdag afgafs, hafva nedan omförmälda på grund af justitie-ombudsmans-instruktionens 1 § anstälda åtal mot embets- och tjenstemän blifvit af åtminstone *en* domstol pröfvade och afgjorda.

Uti en hit ingifven skrift klagade enkan Elin Nilsson i Ronneby deröfver att, sedan rådstufvurätten i nämnda stad den 2 april 1883 meddelat utslag i ett der anhängiggjordt mål mellan hemmansegaren Per Gustafsson i Bergsmåla, å ena, och Elin Nilsson, å andra sidan, angående skuldfordran på grund af borgen, och Elin Nilsson mot detta utslag erlagt vad, så hade rådstufvurättens ordförande, borgmästaren L. underlåtit att å sagda utslag teckna bevis om det erlagda vadet, i följd hvaraf Elin Nilssons hos hofrätten öfver Skåne och Blekinge deremot fullföljda talan icke blifvit af bemälde hofrätt till pröfning upptagen; och yrkade Elin Nilsson, att borgmästaren L. måtte stånda laga ansvar för berörda försummelse och vårdslöshet i embetets utöfning samt förpligtas att gälda Elin Nilsson tolfhundra kronor för den skada, hon genom borgmästarens förvållande lidit, äfvensom tvåhundra kronor för hennes kostnader och besvär i saken.

Vid klagoskriften voro fogade jemte protokoll två exemplar af utslaget i nämnda mål, det ena utan vadebevis och det andra försedt med dylikt bevis, dateradt den 2 april 1883; och upplystes till förklaring af detta förhållande, att, efter det Elin Nilsson till sitt rättegångsombud vid hofrätten insändt protokoll och utslag i den vädjade saken, ombudet i skrifvelse till Elin Nilsson anmärkt, att vadebevis saknades och begärt ett sådant; att Elin Nilsson med enahanda begäran vändt sig till borgmästaren L., som nekat utfärda något bevis, då han redan meddelat ett sådant; men att på förnyad begäran, sedan ombudet åter erinrat om insändande af vadebevis, borgmästaren lemnat en afskrift af utslaget, försedt med det vadebevis, som var klagoskriften bilagdt, men att tiden då var tilländalupen för sakens behöriga fullföljande i hofrätten.

Efter erhållen del af denna klagoskrift anförde borgmästaren L. i afgifven förklaring hufvudsakligen:

att klaganden genom sitt ombud omedelbart efter ifrågavarande utslags afkunnande deremot erlagt vad, hvarom anteckning i domboken blifvit gjord;

att, då protokollen och utslaget derefter i ett sammanhang utskrifvits, den person, som förrättat detta arbete, efter hvad han sjelf uppgifvit, iakttagit anteckningen om vadet samt sökt borgmästaren i hans bostad för att få låna formulär till vadebevis, men, då borgmästaren ej anträffats, aflemnat handlingarna;

att, när dessa någon dag derefter kollationerats, hvarvid borgmästaren läst det utskrifna exemplaret och en annan person konceptdomboken, anteckningen om vadet icke blifvit uppmärksammad, hvarefter borgmästaren utlemnat handlingarna;

att någon tid derefter klaganden infunnit sig och begärt att få ett »bevis», utan att kunna angifva hvad slags bevis hon önskade; hvarvid borgmästaren icke kommit att tänka på, att hon dermed kunde afse vadebeviset, enär han varit i den tro, att sådant blifvit tecknadt på det utskrifna exemplaret;

att, sedan klaganden vid ett senare tillfälle företett ett telegram från sitt ombud hos hofrätten, hvaraf tydligen framgått, att det varit vadebevis, som saknades, borgmästaren låtit utskrifva ett nytt exemplar af utslaget, hvilket försetts med vadebevis, och hade han, såsom han alltid brukade vid utfärdande af dylika bevis, daterat detta samma dag, som vadet blifvit erlagdt;

att klagandens son M. Nilsson fått mottaga denna expedition den 10 maj 1883 så tidigt på dagen, att han mycket väl kunnat hafva hunnit att, innan postkontoret i Ronneby klockan 8 på aftonen stängdes, i bref derstädes inlemna beviset, hvilket bref med all säkerhet skulle hafva framkommit till Kristianstad inställelsedagen i hofrätten den 12 maj klockan half åtta på morgonen och således vadebeviset kunnat blifva inlemnadt i hofrätten före klockan tolf på dagen;

att klaganden i sin skrift ej ens uppgifvit, att hon till sin kommissionär i Kristianstad afsändt sist nämnda utslag, hvarför ock, intill dess hon styrkte dagen, då hon å postanstalten i Ronneby inlemnat brefvet, borgmästaren ansåge troligt, att hon antingen alldeles icke eller ock först efter det hon visste, att brefvet skulle komma för sent, afsändt detsamma, i uppsåt att sedermera få anledning att tillställa krångel härom; hvilken öfvertygelse borgmästaren funnit bestyrkt af åtskilliga omständigheter, ej minst den, att såväl klaganden sjelf som ett par af hennes söner vid olika tillfällen uppsökt borgmästaren, hvarvid de ena gången begärt 1,200 kronor och en annan gång förklarat sig åtnöjas med 600 kronor, för att de ej skulle göra sak mot borgmästaren för hans ofvan anmärkta förbiseende.

På grund häraf bestred borgmästaren klagandens yrkanden.

I sedermera ingifna skrifter anmälde klaganden, att hon först den 8 juni 1883 erhållit utslaget i afskrift med derå tecknadt vadebevis; att hon till bestyrkande af sina uppgifter begärt att få höra vittnen; att hinder mött för vittnenas hörande, men att detta förhör omsider egt rum den 16 juni 1884, hvaröfver protokollet insändes jemte en skrift af den 26 i samma månad, i hvilken förnyades påståendena om ersättning ej mindre för den skada, klaganden lidit genom förlust af talan i hofrätten, än ock för de kostnader, hon fått vidkännas för vittnesförhöret, enligt räkning slutande på fyratiosex kronor.

Af protokollet öfver vittnesförhöret inhemtades icke vidare upplysningar i saken, än klagoskriften och borgmästaren L:s förklaring innehöllo.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, fann justitie-ombudsmannen borgmästaren L., som erkänt, att vad i laga ordning blifvit erlagdt mot rådstufvurättens ifrågakomna utslag, men att han först nära vadetidens utgång meddelat vadebevis, och således underlåtit att, på sätt 25 kap. 1 och 15 §§ rättegångsbalken, sinsemellan jemförda, föreskrifva, derom å utslaget strax göra anteckning och sätta dagen ut, då parterna skulle till hofrätten komma, den vädjande att gifva sin inlaga in och svaranden att den anamma, derigenom hafva gjort sig skyldig till åsidosättande af tydlig lag; hvarför, utan afseende å hvad borgmästaren till sitt urskuldande anfört, åt advokatfiskalsembetet i förenämnda hofrätt uppdrogs att hos hofrätten lagligen tilltala borgmästaren L. för nämnda försummelse i embetets utöfning och derför å honom yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet äfvensom i mån af befogenhet understödja klagandens anspråk på godtgörelse för det bevsär och de omkostnader, borgmästaren genom sin försummelse henne tillskyndat.

Efter hållen skriftvexling meddelade hofrätten, på det åtal advokatfiskalsembetet i anledning häraf anstälde, den 17 juni 1885 utslag af innehåll, att hofrätten funne den borgmästaren L. till last förda omständighet att han, vid mottagande af Elin Nilssons i egenskap af svarandepart i förenämnda sak erlagda vad, icke genast låtit utskrifva och med vadebevis förse ett exemplar af motvädjade utslaget icke vara af beskaffenhet att böra för honom medföra ansvar; men då borgmästaren L. försummat, att å det sedermera till Elin Nilsson på hennes särskilda begäran utskrifna exemplar af samma utslag teckna bevis öfver det erlagda vadet, dömdes borgmästaren för sålunda visad vårdslöshet i utöfning af domareembetet, jemlikt 25 kap. 17 § strafflagen, att böta femtio kronor; men Elin Nilssons anspråk på skadestånd lemnades utan afseende, och kunde hennes ersättningspåstående i öfrigt ej bifallas i vidsträcktare mån, än att borgmästaren L. förpligtades ersätta henne lösen för ett exemplar af hofrättens dom den 2 november 1883 med nio kronor.

Detta hofrättens utslag har icke blifvit å någondera sidan öfverklagadt.

Vid granskning af de från kronohäktet i Landskrona hit inkomna fångförteckningar för år 1883 anmärktes, att f. artilleristen Frithiof

Brodin, hvilken af Rönnebergs, Onsjö och Harjagers häradsrätt genom utslag den 19 december 1882 blifvit dömd att, jemlikt åberopade lagrum, för stöld i förening med inbrott hållas till straffarbete ett år, den 24 i nämnde månad börjat undergå omförmälda bestraffning, men ur häktet lösgifvits redan den 17 augusti 1883; och då det således ville synas, som skulle Brodin hafva hållits till bestraffning två månader kortare än vederbort, anmodades tillsyningsmannen vid häktet, friherre B., att meddela orsaken till det anmärkta förhållandet. I anledning deraf anförde bemälde tillsyningsman i skrifvelse den 16 juni 1884, med vitsordande af rigtigheten af de i fångförteckningarna förekommande uppgifter om den Brodin ådömda bestraffningen och den tid, hvarunder han densamma aftjenat, att vid afkortning af straffarbetstiden felskrifning blifvit gjord, som oaktadt all försigtighet vid liknande tillfällen, likväl kunnat inträffa, samt den felaktiga anteckningen om tiden för Brodins frigifvande införd i häktets fångförteckningar, hvarefter Brodin blifvit, i enlighet med denna anteckning, från straffets vidare undergående befriad redan den 17 augusti i stället för den 17 oktober 1883.

Då således de bestämmelser, tillsyningsmannen på grund af stadgandet i kongl. kungörelsen den 3 oktober 1873 meddelat rörande verkställighet af ifrågavarande bestraffning, uppenbarligen varit origtiga och vållat, att den sakfälde blifvit ur häktet lösgifven två månader tidigare än vederbort, och det fel i tjenstens utöfning, som tillsyningsmannen sålunda låtit komma sig till last, icke borde lemnas obeifradt, uppdrogs åt advokatfiskalsembetet i hofrätten öfver Skåne och Blekinge att, med stöd af kongl. skrifvelsen till fångvårdsstyrelsen angående tillsyningsmän vid kronohäktena i riket den 28 maj 1867 och kongl. kungörelsen den 3 oktober 1873, hos hofrätten lagligen tilltala friherre B. för hvad i ofvanberörda måtto blifvit mot honom anmärkt.

Sedan friherre B. blifvit hörd öfver det åtal, som i anledning häraf mot honom af advokatfiskalsembetet anställdes, meddelade hofrätten den 16 mars 1885 utslag, af innehåll, att som friherre B. erkänt, att han medelst felaktigt verkställande af de honom såsom tillsyningsman vid kronohäktet i Landskrona åliggande anteckningar rörande tiden för afslutandet af det Brodin ådömda straffarbete varit vållande dertill, att denne blifvit ur häktet frigifven två månader förr än vederbort, pröfvade hofrätten, jemlikt 25 kap. 17 § strafflagen, rättvist döma friherre B. att för sålunda ådagalagd vårdslöshet vid utöfvandet af berörda tjenstebefattning böta tjugufem kronor.

Detta utslag har vunnit laga kraft.

Med skrifvelse den 18 augusti 1884 öfverlemnade godsegaren Th. Tydén, handlanden Joh. Normelin och nämndemannen P. E. Andersson för laga beifran landshöfdingeembetets i Upsala län den 20 nästförutgångna juni meddelade utslag uppå de besvär löjtnanten J. Nisbeth och kassören C. V. Ohlson anfört öfver det den 27 mars samma år å kommunalstämma med Vendels församling förrättade landstingsmannaval för Vendels härad, hvarvid till landstingsman valts riksdagsmannen J. E. Ericsson i Alberga.

Af detta utslag, jemte dervid fogadt transumt af det vid berörda valförrättning förda kommunalstämmoprotokoll, inhemtades:

att å ordinarie kommunalstämma med nämnda kommun den 27 mars 1884 företagits val af en landstingsman och en suppleant i Upsala läns landsting för åren 1884 och 1885, hvarvid, efter det de paragrafer i kongl. förordningen om landsting, som anginge slikt val, blifvit upplästa, i kommunalstämman anmärkts, att löjtnanten Nisbeth, hvilken vid stämman förde talan genom annan dertill befullmägtigad person, icke vore berättigad att utöfva rösträtt för honom i fyrktalslängden påförda 234 fyrkar, utan endast för hans bevillning af lön påförda 66 fyrkar, enär Nisbeth den 14 i samma mars månad frånträdt ett af honom dittills innehaft arrende af fast egendom inom socknen, och följaktligen måste anses icke vara berättigad att afgifva röster för den samma egendom påförda bevillning, motsvarande 168 fyrkar; hvarefter valförrättningen med nämnda inskränkning i Nisbeths rösträtt fortgått och utfallit sålunda, att vid valet till landstingsman röster afgifvits å riksdagsmannen J. E. Ericsson i Alberga för 2,613 fyrkar, å godsförvaltaren G. O. Corell för 2,410 fyrkar och å f. riksdagsmannen P. Hübinette i Grytby för 236 fyrkar, samt vid valet till suppleant å Hübinette för 2,325 fyrkar, å inspektoren G. Tottie i Ålby för 1,909 fyrkar, å Corell för 1,255 fyrkar och å handlanden J. Normelin i Kisberg för 442 fyrkar; till följd hvaraf riksdagsmannen Ericsson förklarats vald till landstingsman och Hübinette till suppleant i landstinget för den tid af två år valet afsett;

att Nisbeth och Ohlson hos landshöfdingeembetet anfört besvär öfver det sålunda skedda landstingsmannavalet, dervid af desse anmärkts, att Nisbeth, oaktadt han i egenskap af arrendator utaf egendomen Österväga och för inkomst af lön vore i den för år 1884 gällande fyrktalslängd uppförd till 234 fyrkar, vid valet förklarats icke vara berättigad att rösta för de nämnda fastighet åsatta 168 fyrkar, hvaremot landtbonden C. F. Andersson i Kalbo, ehuru han vid valtillfället ännu icke erlagt kommunalutskylder för år 1883, likväl fått rösta för hans hemman tre åttondedels mantal Kalbo påförda 45 fyrkar; att, derest det Nisbeth, som vid valet genom

ombud röstat på Corell, tillkommande hela röstetal tagits i beräkning, Corell, hvilken ansetts hafva erhållit röster för 2,410 fyrkar, i stället skulle erhållit röster för 2,578 fyrkar; samt att, derest å andra sidan C. F. Anderssons röster frånräknades från det till 2,613 uppgående fyrktal, för hvilket riksdagmannen Ericsson ansetts hafva erhållit röster, sistnämnda fyrktal skulle hafva minskats till 2,568; på hvilka skäl Nisbeth och Ohlson yrkade, att landshöfdingeembetet måtte antingen, med ändring af kommunalstämmans åtgärder och beslut, förklara Corell vara vald till landstingsman för Vendels tingslag för åren 1884 och 1885, eller ock, med undanrödjande af ifrågavarande valförrättning, förordna om anställande af nytt landstingsmannaval för Vendels tingslag;

att Vendels församlings å kommunalstämma röstberättigade, icke klagande medlemmar blifvit hörda och genom utsedda ombud förklarat sig öfver dessa besvär samt dervid anfört, att Nisbeth sedan den 14 mars 1884 icke vore innehafvare af Österväga gård, som, på sätt utmärktes af företedt utdrag af mantals- och skattskrifningslängden för Vendels församling för år 1884, efter Nisbeths frånträdande af arrendet deraf brukades af Strömsbergs bruks egare; att den omständighet, att Nisbeth fått sig påfördt fyrktal för fastigheten Österväga i 1883 års fyrktalslängd icke kunde tillförsäkra honom rösträtt längre än till afträdesdagen den 14 mars 1884, från hvilken dag hans skyldighet att till kommunen erlägga skatt upphört; att C. F. Andersson icke, derför att han vid uppbördsstämman försummat erlägga kommunalutskylder för år 1883, kunnat anses häfta för samma utskylder, hvilket icke inträffade förr än han blifvit lagligen kräfd och dervid saknat utmätningsbara tillgångar; samt att 45 fyrkar i allt fall icke inverkat på valets utgång; på grund af hvilka jemte i öfrigt anförda skäl yrkades, att besvären måtte ogillas; samt

att landshöfdingeembetet genom det ifrågakomna utslaget i hithörande delar sig utlåtit, att, emedan, efter det Nisbeth den 14 mars 1884 afträdt arrendet till Österväga egendom, Strömsbergs bruks egare, hvilka skulle hafva efter Nisbeth på arrende öfvertagit egendomen, icke, såvidt af handlingarna kunnat inhemtas, före det öfverklagade valet, efter behörig anmälan om den skedda förändringen med innehafvet af fastigheten, låtit i röstlängden anteckna förändringen; ty funne landshöfdingeembetet vid sådant förhållande Nisbeth vid valtillfället hafva varit att anse såsom röstberättigad för Österväga gård; och som tillika upplyst vore, att C. F. Andersson, ehuru han häftat för oguldna kommunalutskylder, tillåtits att såsom innehafvare af tre åttondedels mantal Kalbo deltaga i valet med röster för 45 fyrkar; alltså och då valets utgång

kunnat vara beroende deraf, att C. F. Andersson fått i valet deltaga och att Nisbeth derifrån uteslutits, funne landshöfdingeembetet skäligt att, med undanrödjande af det verkstälda valet, förordna, att nytt val till landstingsman och suppleant för Vendels socken skulle i laga ordning förrättas.

Mot ifrågavarande utslag anmärkte klagandena i den skrifvelse, hvarmed detsamma till mig insändes, bland annat, som jag ansett icke kunna till min embetsåtgärd föranleda, att Nisbeth tillerkänts rösträtt för Österväga gård, oaktadt han vid valförrättningen redan frånträdt arrendet deraf, samt att nytt val till suppleant förordnats, utan att besvär öfver suppleantvalet blifvit anförda eller andra skäl dertill förefunnits.

Beträffande den förra omständigheten, eller att Nisbeth skulle egt utöfva rösträtt för Österväga gård, derför att Strömsbergs bruks egare uraktlåtit att före valet göra anmälan om förändringens anteckning i röstlängden, hemstälde klagandena, om detta kunde vara med lagens mening öfverensstämmande. I fråga åter om förordnandet af nytt val till suppleant ansågo klagandena, att, då besvär öfver suppleantvalet icke blifvit anfördt, det väl vore ostridigt, att landshöfdingeembetet saknat all befogenhet att, såsom nu skett, med ett enda penndrag och utan ringaste motivering förordna om nytt sådant val, i synnerhet som röstöfvervigten vid detta val var så betydlig, att Nisbeths och C. F. Anderssons röster icke kunnat derpå inverka. På grund häraf yrkade klagandena, att påföljden för hvad sålunda förlupit måtte för landshöfdingeembetet varda så sträng, som lag förmådde.

I häröfver afgifvet yttrande androg landshöfdingeembetet, som förut till mig insändt handlingar i målet, mot klagandenas påståenden hufvudsakligen följande:

Klagandena förmenade, att besvären afsett endast valet af landstingsman, men icke valet af dennes suppleant, samt att för den skull landshöfdingeembetet saknat laga skäl att meddela yttrande öfver suppleantvalet. Då emellertid en af dem, som hos landshöfdingeembetet sig besvärat, eller löjtnanten Nisbeth, anmärkt, att han ansåge sig vara berättigad att afgifva röster både till landstingsman och suppleant; då i besvären alternativt yrkats, att landshöfdingeembetet måtte, med upphäfvande och undanrödjande af den hållna »*valförrättningen*», föreskrifva att nytt val till landstingsman måtte i laga ordning förrättas; samt då den i besvären öfverklagade röstberäkning följts vid hela valförrättningen såväl i fråga om utseende af ordinarie landstingsman, som vid utseende af dennes suppleant, ansåge landshöfdingeembetet det svårligen kunna hafva varit rigtigt och rimligt att uppfatta besvären såsom så uteslutande

rigtade mot valet af ordinarie landstingsman allena, att, vid pröfningen af »valförrättningen», det vid förrättningen verkstälda suppleantvalet icke skolat under samma pröfning innefattas.

Vidare ansågo klagandena landshöfdingeembetets utslag i fråga om valet af landstingsman vara lagstridigt, i det att Nisbeth, som af landshöfdingeembetet förklarats hafva bort vid valtillfället anses röstberättigad för Österväga egendom, skulle saknat sådan rösträtt, enär han före sagda tillfälle afträdt sitt arrende af egendomen. För fullt bedömande af frågan härom, lemnade gällande lagstadganden icke så tydlig ledning, som önskvärdt skulle vara. Då emellertid för ostridigt finge anses, att Nisbeth varit i Vendels kommuns år 1883 vederbörligen upprättade och justerade röstlängd rätteligen upptagen såsom röstberättigad för Österväga af honom vid tiden för röstlängdens upprättande på arrende innehafda egendom, kunde landshöfdingeembetet icke finna annat, än att Nisbeth bort anses berättigad att rösta för egendomen, till dess ny röstlängd upprättats, eller åtminstone till dess derförinnan ny innehafvare af egendomen anmält sig till rösträttens utöfvande och för sådant ändamål låtit anteckna sig i röstlängden. Då före ifrågavarande valförrättning sådant icke skett, hade laga skäl saknats att dervid förvägra Nisbeth rösträtt för egendomen.

Slutligen hade klagandena anmärkt, att röstöfvervigten vid suppleantvalet varit så betydlig, att det omtvistade röstetalet icke kunnat på detta val inverka. Landshöfdingeembetet, som vid målets behandling utgått från det betraktelsesätt, att suppleantvalet vore ett bihang till landstingsmannavalet, och som, vid det förhållande att vid suppleantvalet följts enahanda af landshöfdingeembetet ogillade röstberäkning, som vid landstingsmannavalet, uppfattat suppleantvalet såsom icke i laga ordning tillkommet, ville dock icke förneka, att den af klagandena anmärkta omständighet, att suppleantvalet skett med större röstöfvervigt än landstingsmannavalet, blifvit af landshöfdingeembetet förbisedd. Landshöfdingeembetet ville emellertid fästa uppmärksamheten derpå, att, äfven om på grund af denna omständighet landshöfdingeembetets åtgärd att i föreskriften om ny valförrättning inbegripa nytt suppleantval skulle, oaktadt vid det undanröjda suppleantvalet enligt landshöfdingeembetets åsigt icke lagligen tillgått, anses origtig, någon skada af samma åtgärd icke kunnat följa, enär landstingsmannasuppleanten för distriktet ännu icke behöft anlitas; och förelåge icke någon sannolikhet derför, att under återstoden af den tid valet afsett behof af suppleants inkallande skulle uppstå.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt hemstälde landshöfdingeembetet, att klagoskriften icke måtte till någon vidare åtgärd föranleda.

Vid öfvervägande af hvad i målet förekommit, fann jag mig icke kunna låta bero vid hvad landshöfdingeembetet anfört till stöd för sitt ifrågavarande utslag i anmärkta hänseendet.

Beträffande först landshöfdingeembetets åtgärd att upphäfva icke blott sjelfva landstingsmannavalet utan äfven valet af den utsedde landstingsmannens suppleant och förordna om nytt sådant val, fann jag denna åtgärd i dubbel måtto origtig. Öfverordnad myndighet eger befogenhet att ändra eller upphäfva en underordnad myndighets beslut, allenast i den händelse detsamma genom besvär eller under eljest föreskrifven form drages under dess ompröfning. I förevarande fall syntes det mig vara uppenbart, att frågan om suppleantvalet icke blifvit genom de af Nisbeth och Ohlson hos landshöfdingeembetet anförda besvär dragen under dess pröfning, utan att besvären afsett endast valet af landstingsman. Om suppleantvalets upphäfvande nämndes i besvärsskriften icke ett ord, antagligen af det enkla och naturliga skäl, att besvärandena insett, att röstöfvervigten vid detta val var så betydlig, att det omtvistade röstetalet icke kunde derpå inverka, vid hvilket förhållande besvärandena förmodligen icke kunde tänka sig möjligheten att få äfven detta val upphäfdt. Ordalydelsen i början af landshöfdingeembetets utslag syntes äfven antyda, att landshöfdingeembetet hyst den uppfattning, att besvären afsett endast landstingsmannavalet, då landshöfdingeembetet rubricerat utslaget såsom »utslag på de besvär Nisbeth och Ohlson anfört öfver det å kommunalstämma med Vendels församling den 27 mars 1884 förrättade landstingsmannaval för Vendels distrikt, hvarvid till landstingsman för distriktet valts riksdagsmannen J. E. Eriksson i Alberga». Vid sådant förhållande och då suppleantvalet derefter icke omnämndes hvarken i rubriken till utslaget eller i dess motivering, måste föreskriften om jemväl detta vals upphäfvande och anställande af nytt val af suppleant förefalla så mycket mera egendomlig och öfverraskande. De skäl landshöfdingeembetet i sitt ofvanberörda yttrande framdragit till stöd för dess uppfattning af besvärens innehåll, att desamma skulle afsett upphäfvande äfven af suppleantvalet, förefölle väl långsökta och syntes mig vid närmare undersökning alldeles ohållbara. Den af landshöfdingeembetet åberopade omständighet att Nisbeth i besvärsskriften anmärkt, att han ansåge sig berättigad att afgifva röster för Österväga gård vid val såväl till landstingsman som till suppleant, och att den i besvären öfverklagade röstberäkning vid landstingsmannavalet äfven följts vid suppleantvalet, kunde icke i och för sig gifva något stöd för den uppfattning af be-

svären, att derigenom äfven sistnämnda val öfverklagats, då sådant icke uttryckligen i besvärsskriften omförmäldes, utan tvärtom endast sjelfva landstingsmannavalet deruti omhandlades och allenast dess upphäfvande yrkades. Det egentliga skälet för en dylik uppfattning och det, hvaruppå landshöfdingeembetet syntes lägga hufvudsaklig vigt, skulle väl också vara den af landshöfdingeembetet jemväl åberopade tillfälliga omständighet, att i besvären alternativt yrkats, att landshöfdingeembetet måtte, med upphäfvande af den hållna »valförrättningen», föreskrifva, att nytt val till landstingsman måtte i laga ordning förrättas. Men då, såsom nyss blifvit erinradt, upphäfvande af suppleantvalet och förordnande om anställande af nytt sådant val eljest icke blifvit i besvärsskriften med ett enda ord omnämndt eller ifrågasatt, kunde naturligtvis med det af landshöfdingeembetet sålunda påpekade ordet »valförrättning» i det sammanhang, hvari det i besvärsskriften förekomme, icke rimligtvis afses annat än sjelfva landstingsmannavalet, hvars upphäfvande omedelbart derefter yrkades. Landshöfdingeembetet anmärkte på ett ställe i sitt ofvan anförda yttrande, att, om dess åtgärd »att i föreskriften om ny valförrättning inbegripa nytt suppleantval» skulle anses origtig, någon skada deraf ännu icke kunnat följa. Här förutsatte landshöfdingeembetet sjelft, att i föreskriften om ny »valförrättning» icke nödvändigtvis behöft inbegripas nytt suppleantval; eller, med andra ord, att föreskriften om ny »valförrättning», enligt landshöfdingeembetets egen åsigt, kunnat afse allenast sjelfva landstingsmannavalet. Det förmenta stöd för den af landshöfdingeembetet förfäktade uppfattning af besvärens innehåll, landshöfdingeembetet i ofvanberörda omständighet sökt finna, borde landshöfdingeembetet följaktligen vid närmare eftersinnande inse vara endast skenbart, och att således det svårligen varit rimligt eller möjligt att under pröfning af landstingsmannavalet innefatta äfven suppleantvalet.

Men äfven om landshöfdingeembetets uppfattning af besvärens innehåll kunde godkännas, hade landshöfdingeembetet likväl saknat all anledning att, såsom nu skett, upphäfva suppleantvalet och förordna om anställande af nytt sådant val. I utslaget hade landshöfdingeembetet icke anfört något skäl för denna sin åtgärd och hade icke heller i sitt sedermera i ämnet afgifna yttrande kunnat uppgifva annan anledning dertill, än att landshöfdingeembetet ansett suppleantvalet såsom ett bihang till landstingsmannavalet, och att, då enahanda af landshöfdingeembetet ogillade röstberäkning följts vid båda valen, landshöfdingeembetet funnit äfven suppleantvalet icke vara i laga ordning tillkommet. Deremot ville landshöfdingeembetet ej förneka, att den omständighet, att

suppleantvalet skett med större röstöfvervigt än landstingsmannavalet, blifvit förbisedd af landshöfdingeembetet. Härigenom medgåfve landshöfdingeembetet indirekt, att upphäfvandet af suppleantvalet icke skulle egt rum, derest landshöfdingeembetet icke gjort sig skyldigt till berörda förbiseende, det ville säga, att föreskriften om detta vals upphäfvande varit origtig, såsom tillkommen af förbiseende. Uppenbarligen var också denna föreskrift alldeles obefogad, då landstingsmannavalet och suppleantvalet obestridligen voro två skilda förrättningar och omröstningen vid de båda valen utföll så olika, att det omtvistade röstetalet väl kunde inverka på utgången af det förra valet, men alldeles icke på utgången af det senare. Landshöfdingeembetet anmärkte, att föreskriften om sistnämnda vals upphäfvande ännu icke kunnat medföra någon skada, enär landstingsmannasuppleanten för distriktet ännu icke behöft anlitas; men äfven frånsedt det möjligen inträffande förhållande, att behof af suppleantens inkallande skulle kunna uppstå under återstoden af den tid valet afsett, hade i allt fall till följd af denna föreskrift ett i laga ordning förrättadt val obehörigen förklarats ogiltigt och nytt val i stället måst företagas, samt den en gång utsedde suppleanten underkastats ny omröstning, oaktadt han måste anses hafva genom det första valet blifvit berättigad att för den tid valet afsett innehafva det förtroendeuppdrag, som derigenom blifvit honom lemnadt.

Af hvad nu blifvit anfördt ansåg jag framgå, att landshöfdingeembetets åtgärd att upphäfva suppleantvalet och förordna om anställande af nytt sådant val varit origtig såväl på den grund, att besvär öfver detta val icke blifvit hos landshöfdingeembetet anförda och att landshöfdingeembetet således saknat befogenhet att taga detsamma under pröfning, som ock derutinnan att laga skäl för detta vals upphäfvande icke förekommit, utan att detta upphäfvande egt rum till följd af förbiseende å landshöfdingeembetets sida.

Emellertid var det icke allenast med anledning af hvad landshöfdingeembetet sålunda låtit komma sig till last, som jag ansåg dess ifrågavarande utslag vara anmärkningsvärdt. Äfven i fråga om sjelfva landstingsmannavalet ansåg jag, att landshöfdingeembetet förfarit origtigt. Detta val upphäfdes hufvudsakligen på grund deraf att, efter det Nisbeth den 14 mars 1884 afträdt arrendet af Österväga egendom, Strömsbergs bruks egare, hvilka efter Nisbeth på arrende öfvertagit egendomen, icke före valet, efter behörig anmälan om den skedda förändringen med innehafvandet af fastigheten, låtit anteckna förändringen i röstlängden, vid hvilket förhållande landshöfdingeembetet ansett, att Nisbeth vid val-

förrättningen var röstberättigad för egendomen och sålunda obehörigen förvägrats att vid valet rösta för det egendomens besittning motsvarande fyrktal, hvilket kunnat på valets utgång inverka. Om än, såsom landshöfdingeembetet anmärkt, gällande lagstadganden icke lemnade så tydlig ledning för fullt bedömande af denna fråga, som önskligt vore, kunde likväl af desamma i allt fall icke hemtas stöd för den åsigt, landshöfdingeembetet omfattat, eller den, att icke det verkliga innehafvet af en egendom, utan den omständighet att en person blifvit i fyrktalslängden uppförd såsom egendomens innehafvare, medförde kommunal rösträtt för densamma. Med tillämpning af denna åsigt hade landshöfdingeembetet i detta fall uteslutande fäst sig vid det förhållande, att Nisbeth varit i Vendels kommuns år 1883 vederbörligen upprättade och justerade fyrktalslängd upptagen såsom röstberättigad för Österväga af honom vid tiden för röstlängdens upprättande på arrende innehafda egendom, och deraf dragit den slutsats, att Nisbeth bort anses berättigad att rösta för egendomen till dess ny röstlängd upprättats eller åtminstone till dess dessförinnan ny innehafvare af egendomen anmält sig till rösträttens utöfvande och för sådant ändamål låtit anteckna sig i längden, hvilket vid detta tillfälle icke skett, hvarför ock, enär det omtvistade röstetalet kunnat på valets utgång inverka, detsamma blifvit upphäfdt af landshöfdingeembetet.

Vid sammanställande af de paragrafer i kongl. förordningarna om kommunalstyrelse på landet och om landsting, hvilka fastställa rösträtt vid kommunalstämma och följaktligen äfven vid landstingsmannaval, som omedelbart af kommunalstämma förrättas, kunde man likväl, med särskildt fästadt afseende å den i 10 § af förstnämnda förordning gifna bestämmelse, att för fastighet, som innehafves af landbo eller arrendator, skall röstas af innehafvaren, lätteligen finna lagstiftarens mening vara en helt annan, än den landshöfdingeembetet antagit, nämligen den, att så snart en fastighet, som innehafts på arrende, afträdts af arrendatorn, denne icke vidare egde utöfva rösträtt i kommunala angelägenheter för fastigheten, vare sig densamma öfvertagits af egaren sjelf eller af en annan arrendator och oberoende deraf, huruvida den nye innehafvaren anmälde sig till utöfvande af sin rösträtt eller icke, om blott förändringen i innehafvet af fastigheten vid det tillfälle, då rösträttens utöfvande ifrågakomme, eller dessförinnan, i vederbörlig ordning anmäldes och bestyrktes. Att den nye innehafvaren skulle, för att komma i åtnjutande af sin rösträtt, före det tillfälle, då dess utöfvande kunde ifrågakomma, göra anmälan om sitt tillträde till egendomen och föranstalta om anteckning derom i röstlängden, funnes ingenstädes föreskrifvet. Om i

förevarande fall, efter det Österväga egendom den 14 mars år 1884 afträdts af Nisbeth, egaren af egendomen sjelf öfvertagit densamma och vid kommunalstämman den 27 i samma månad derom gjort anmälan, hade säkerligen icke bort honom förvägras att vid stämman utöfva rösträtt för egendomen. Likaledes torde icke heller Strömsbergs bruks egare, derest de, hvilka nu syntes hafva efter Nisbeth öfvertagit egendomen på arrende, infunnit sig vid stämman och styrkt sig vara arrendatorer af egendomen samt anmält sig till utöfvande af sin rösträtt, lagligen bort kunna förvägras att utöfva densamma. Den tillfälliga omständighet, att de nye innehafvarne af egendomen icke tillstädeskommo vid stämman för utöfvande af sin rösträtt, kunde naturligtvis icke för Nisbeth, hvilken ostridigt då icke längre var innehafvare af egendomen och för densamma skattskyldig till kommunen, grundlägga rätt att rösta för egendomen; och således var det med fullt fog, som Nisbeth förvägrades att vid ifrågavarande landstingsmannaval utöfva rösträtt för densamma. Landshöfdingeembetets åtgärd att hufvudsakligen på grund af anförda omständighet upphäfva valet var följaktligen origtig.

I 13 § af kongl. förordningen om landsting vore föreskrifvet, att i mål angående val af landstingsman eller landstingsmannasuppleant klagan öfver landshöfdingeembetets utslag ej finge föras. Till följd af detta stadgande hade i förevarande fall någon åtgärd för vinnande af ändring i landshöfdingeembetets utslag icke kunnat vidtagas. Landshöfdingeembetets åsigt i denna fråga hade derför icke kunnat komma under högre myndighets pröfning, hvarför ock landshöfdingeembetet framdeles i möjligen inträffande likartade fall förmodligen komme att tillämpa samma åsigt, som landshöfdingeembetet vid detta tillfälle förfäktat, under det å andra orter inom landet i mål af enahanda beskaffenhet sannolikt en alldeles motsatt mening af vederbörande myndighet omfattades och tillämpades. Då jag emellertid ansåg landshöfdingeembetets åsigt vara origtig och frågan onekligen vore af den synnerliga vigt och betydelse, att den, så vidt möjligt vore, borde ställas under en så mångsidig och noggrann pröfning, som ske kunde, på det att i med detta likartade, möjligen ofta återkommande fall nödig enhet i uppfattningen och tillämpningen af gällande lagstadganden kunde ernås, fann jag mig icke kunna underlåta att göra landshöfdingeembetets utslag i fråga om såväl sjelfva landstingsmannavalet som suppleantvalet till föremål för öfverdomstols skärskådan, och uppdrog fördenskull i skrifvelse den 16 december 1884 åt advokatfiskalsembetet i Svea hofrätt att för det felaktiga och origtiga förfarande, landshöfdingeembetet, efter hvad nu blifvit utveckladt, genom sitt ifrågavarande utslag låtit komma sig till last,

å landssekreteraren L. och t. f. landskamreraren M., hvilka vore för beslutet ansvarige, yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet.

Sedan vederbörande blifvit hörde och yttrat sig öfver det åtal, som advokatfiskalsembetet i anledning häraf anstälde, meddelade hofrätten den 3 juni 1885 utslag, i hvilket hofrätten utlät sig att, ehuru, på sätt anmärkt blifvit, landshöfdingeembetet vid pröfning af de mot ifrågavarande valförrättning anförda besvär saknat anledning förordna om nytt val af suppleant; likväl och som landssekreteraren L. och t. f. landskamreraren M. hvarken derigenom eller genom hvad i öfrigt blifvit dem till last lagdt gjort sig skyldige till sådant förfarande, som till ansvar för tjenstefel kunde föranleda, blefve åtalet ogilladt.

I skrifvelse den 16 i sistnämnda månad uppdrog jag åt advokatfiskalsembetet att öfver detta hofrättens utslag hos Kongl. Maj:t anföra underdåniga besvär, i hvilka borde åberopas innehållet af ofvanberörda skrifvelse af den 16 december 1884 samt vidare anföras att, då hofrätten förklarat, att landshöfdingeembetet vid pröfning af de mot ifrågavarande valförrättning anförda besvär saknat anledning förordna om nytt val af suppleant, hofrätten måste hafva ansett antingen, lika med mig, att landshöfdingeembetet förfarit felaktigt såväl derigenom att frågan om förrättningens giltighet äfven i fråga om suppleantvalet upptagits till pröfning som ock derigenom, att landshöfdingeembetet vid denna pröfning, med förbiseende deraf att suppleantvalet skett med vida större öfvervigt än landstingsmannavalet, utan laga skäl förklarat jemväl suppleantvalet upphäfdt, eller ock att landshöfdingeembetet i ettdera af dessa afseenden handlat origtigt. I hvilketdera fallet som helst måste emellertid det felaktiga förfarande, hofrätten ansett landshöfdingeembetet hafva låtit komma sig till last, och som haft till följd suppleantvalets upphäfvande, oaktadt anledning dertill saknats, vara att hänföra till vårdslöshet i embetsutöfning och således äfven underkastadt det ansvar, lagen för sådan vårdslöshet föreskrefve. I motsats till hvad hofrätten ansett, hade följaktligen landssekreteraren L. och t. f. landskamreraren M. genom ifrågavarande felaktiga åtgärd gjort sig skyldige till sådant förfarande, som borde till ansvar för tjenstefel föranleda.

I fråga om landshöfdingeembetets åtgärd att förklara löjtnanten Nisbeth hafva vid valförrättningen varit röstberättigad för Österväga egendom, oaktadt Nisbeth vid valtillfället redan frånträdt arrendet af nämnda egendom, derom anmälan då ock gjordes, hade hofrätten förklarat allenast, att hvad i detta afseende blifvit landssekreteraren L. och t. f. landskamreraren M. till last lagdt, icke vore att hänföra till sådant förfarande, som kunde föranleda till ansvar för tjenstefel. Då de af

förklarandena till stöd för anmärkta åtgärden åberopade skäl icke syntes förringa vigten af de utaf mig förut anförda grunder för åtalet i denna del, erfordrades nu endast att å samma grunder fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet.

Med särskildt framhållande deraf, att i mål sådana som det förevarande, jemlikt 13 § i kongl. förordningen om landsting, klagan öfver konungens befallningshafvandes utslag ej finge föras och att det fördenskull måste vara särdeles angeläget, att de felaktigheter, till hvilka i dylika mål konungens vederbörande befallningshafvande kunde göra sig skyldiga, icke lemnades obeifrade, fullföljdes alltså i de underdåniga besvären de ansvarsyrkanden mot landssekreteraren L. och t. f. landskamreraren M., som hos hofrätten blifvit framstälda.

Kongl. Maj:ts utslag i anledning af de underdåniga besvären har ännu icke meddelats.

I ingifven klagoskrift anmälde f. snickaren Johan Petter Pettersson att, — efter det Pettersson, enligt hvad inhemtades af klagoskriften bilagdt transsumt af Stockholms rådstufvurätts protokoll å dess fjerde afdelning för den 19 februari och den 5 mars 1883, under handläggningen af ett vid rådstufvurätten anhängigt mål mellan vagnmakaren A. J. Lindblad, kärande, samt Pettersson jemte andra personer, svarande, sistnämnde dag till rådstufvurätten ingifvit dels ett af J. W. Svensson den 19 oktober 1882 utfärdadt intyg, af innehåll att Svensson af Pettersson mottagit en af Lindblad utgifven skuldsedel å 1,200 kronor, med skyldighet att vid anfordran redovisa för densamma, dels ock en af Svensson den 10 november 1882 å Pettersson utställd, qvitterad räkning, hvari Pettersson för tryckning och häftning af 3,000 exemplar af en skrift, benämnd »Sjustjernan», samt för dertill användt papper, påförts 103 kronor, men tillgodoförts förut afbetalda 33 kronor, så att räkningens sistnämnde dag qvitterade saldo uppgått till 70 kronor — vederbörande expeditionshafvande hos rådstufvurätten, oaktadt Pettersson upprepade gånger anhållit återbekomma berörda handlingar, vägrat att desamma till Pettersson återställa, under föregifvande, att begge de ingifna handlingarna hos rådstufvurätten förkommit; i anledning hvaraf och då Pettersson genom detta rådstufvurättens förfarande, som med allt skäl måste vara hänförligt till vårdslöshet, beröfvats den honom eljest tillkommande rätt att återfå den i ofvanberörda intyg omförmälda skuldsedel, äfvensom att utbekomma 2,500 exemplar af ifrågakomna skrift, Pettersson yrkat, att den eller de af rådstufvurättens ledamöter, genom hvilkas förvållande

de af Pettersson ingifna handlingarna förkommit, måtte härför åtalas, äfvensom förpligtas att till Pettersson återställa samma handlingar eller ock ersätta Pettersson för det han gått förlustig sin rätt att återfå förenämnda skuldsedel med 1,200 kronor jemte sex procent ränta från skuldsedelns utgifningsdag, den 12 oktober 1878, till dess liqvid skedde, samt för förlusten af 2,500 exemplar af ifrågavarande tryckta skrift med 300 kronor; hvarförutom Pettersson fordrat godtgörelse för de kostnader, som i anledning af det begärda åtalet kunde komma att honom tillskyndas, och öfver hvilka räkning framdeles komme att af honom ingifvas.

Sedan rådstufvurätten anmodats att från vederbörande infordra och till mig insända deras yttranden i anledning af denna klagoskrift, öfverlemnade rådstufvurätten, med tillkännagifvande, att till rätten ingifna handlingar omhändertoges af de hos rätten anstälde stadsnotarier, samt att stadsnotariebefattningarna å rättens fjerde afdelning för närvarande innehades af vice häradshöfdingarne B. och M., bemälde stadsnotariers gemensamt afgifna yttrande i anledning af klagoskriften, i hvilket yttrande stadsnotarierne, i deras egenskap af nuvarande ordinarie expeditionshafvande å nämnda afdelning, hufvudsakligen anförde:

att de af Pettersson omförmälda handlingar, enligt hvad rättens protokoll för den 5 mars 1883 utvisade, blifvit af Pettersson samma dag till rätten ingifna;

att stadsnotarien B. då varit protokollsförande i ofvanberörda mål mellan Lindblad, å ena, samt Pettersson, jemte andra personer, å andra sidan;

att vid efterseende befunnits, att de båda handlingarna numera icke funnos qvarliggande bland de hos rätten förvarade outtagna handlingar till 1883 års protokoll;

att de båda handlingarna således torde blifvit till Pettersson utlemnade af någon bland de åtskilliga personer, som sedan våren 1883 tjenstgjort såsom expeditionshafvande å rättens fjerde afdelning;

att, så vidt stadsnotarierne hade sig bekant, Pettersson icke, på sätt han uppgifvit, erhållit det besked, att handlingarna förkommit, utan deremot att de redan utlemnats; samt

att visserligen, enligt hvad stadsnotarierne kunnat finna, något qvitto å handlingarna ej blifvit aflemnadt, men att antagligen qvittos affordrande ansetts så mycket mindre nödigt, som de båda handlingarna syntes icke vidare hafva varit af någon särdeles vigt, sedan de blifvit i protokollet intagna och bevis om deras innehåll sålunda förefunnes.

I de påminnelser Pettersson i anledning af detta stadsnotariernes yttrande lemnades tillfälle afgifva, anmärktes, att stadsnotarierne icke

visat någon omständighet till stöd för deras föregifvande, att klaganden skulle återbekommit de ifrågavarande handlingarna, hvilket desto mindre borde kunna anses hafva skett, som Pettersson hållits häktad från den 25 augusti 1883 till den 26 i samma månad 1884 och således under denna tid icke kunnat inställa sig hos rådstufvurätten för handlingarnas återbekommande; på grund hvaraf och då stadsnotarierne vidgått, att de icke kunde tillrättaskaffa de båda af Pettersson ingifna handlingarna, Pettersson förklarat sig vidhålla de af honom i klagoskriften framstälda ansvars- och ersättningspåståenden.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, fann jag, enär i 10 § af den för Stockholms stads magistrat och rådstufvurätt gällande arbetsordning af den 5 maj 1876 föreskrifves, bland annat, att stadsnotarie åligger att emottaga och i diarium införa inkomna skrifter och handlingar i honom tillhörande mål och ärenden, äfvensom att i dem föra protokoll och besörja expeditionen, samt i förevarande fall stadsnotarien B. erkänt sig hafva varit protokollsförande i ofvan omförmälda mål, då ifrågavarande handlingar af Pettersson till rådstufvurätten ingåfvos, vid hvilket förhållande bemälde stadsnotarie måste ensam ansvara för samma handlingar, Petterssons påståenden, så vidt de kunde anses vara rigtade mot stadsnotarien M., icke föranleda någon min embetsåtgärd.

Stadsnotarien B. deremot hade medgifvit, att de af Pettersson omförmälda handlingar verkligen blifvit, enligt hvad rättens protokoll för den 5 mars 1883 utvisade, samma dag af Pettersson till rätten ingifna. Stadsnotarien hade icke heller kunnat bestämdt förneka rigtigheten af Petterssons uppgift, att samma handlingar icke blifvit till Pettersson återstälda. Visserligen hade stadsnotarien framkastat den förmodan, att de båda handlingarna skulle blifvit till Pettersson utlemnade af någon bland de åtskilliga personer, som sedan våren 1883 tjenstgjort såsom expeditionshafvande vid rådstufvurättens fjerde afdelning, och att qvittos affordrande dervid icke ansetts nödigt, sedan handlingarna blifvit intagna i protokollet och sålunda bevis om deras innehåll förefunnes; men stadsnotarien, som icke ens uppgifvit, att Pettersson löst protokollsutdrag i målet för berörda den 5 mars 1883 och tillsammans med detta protokollsutdrag återfått de ingifna handlingarna, hade icke gittat åberopa det ringaste bevis till stöd för denna sin förmodan. Att, på sätt stadsnotarien förmenat, Pettersson skulle hafva utan qvitto återbekommit handlingarna, förefölle osannolikt, då vid Stockholms rådstufvurätt, i motsats mot hvad flerstädes vid underdomstolarne vore fallet, städse plägade iakttagas, att till rätten ingifna handlingar, derest de ej åtföljt utdrag af protokollet för det rättegångstillfälle, vid hvilket de ingifvits,

icke utlemnades, utan att bevis om återbekommandet vederbörande affordrades. Särskildt i detta fall hade så mycket mindre förefunnits anledning att frångå denna eljest alltid iakttagna försigtighetsregel, som, efter hvad jag inhemtat, Pettersson sedan flera år tillbaka haft åtskilliga rättegångar anhängiggjorda vid rådstufvurätten och äfven tillförene angifvit flera af rättens ledamöter till åtal för embetsfel; till följd hvaraf vederbörande expeditionshafvande säkerligen torde gent emot Pettersson iakttagit snarare större, än mindre försigtighet och nogrannhet, än vanligt. Då härtill komme, att Pettersson, såsom han rätteligen uppgifvit, sutit häktad från den 25 augusti 1883 till den 26 i samma månad 1884 och följaktligen under denna tid varit urståndsatt att annorledes än genom befullmägtigadt ombud återbegära handlingarna, i hvilket fall otvifvelaktigt ombudets fullmagt hos rätten förvarats och nu kunnat företes, syntes mig uppenbart, att Petterssons, af stadsnotarien B. icke bestämdt bestridda påstående, att handlingarna icke af Pettersson återbekommits, vore öfverensstämmande med verkliga förhållandet och att således, då handlingarna numera icke återfunnes hos rätten, desamma derstädes förkommit eller blifvit till annan person än Pettersson obehörigen utlemnade. I sådant fall hade obestridligen Pettersson till följd af vårdslöshet från vederbörande expeditionshafvandes sida lidit en rättskränkning, då det ju måste vara hvarje rättsökandes oafvisliga rätt att återbekomma honom tillhöriga handlingar, som för ett eller annat ändamål till offentlig myndighet ingifvits, vare sig dessa handlingar vore af större eller mindre vigt. Och, ehuru de af Pettersson ingifna handlingarna, efter det de blifvit i rättens protokoll intagna, icke torde för Pettersson varit af synnerligt stor betydelse, eller förlusten af desamma för honom särdeles afsevärd, ansåg jag mig icke kunna undandraga mig att beifra den vårdslöshet, som i detta fall syntes hafva egt rum, samt lemna Pettersson bistånd till utbekommande af de utaf honom ingifna handlingarna, eller ersättning för den kostnad och förlust, som kunde hafva honom tillskyndats derigenom, att desamma icke blifvit till honom återstälda.

Fördenskull och då ofvan åberopade paragraf af den för rådstufvurätten gällande arbetsordning bestämde, att stadsnotarie åligger, bland annat, att i egenskap af ledamot deltaga i behandlingen och afgörandet af honom tillhörande mål och ärenden, till följd af hvilken bestämmelse stadsnotarien B. i detta fall syntes vara att betrakta såsom underdomare och förty i förmågo af 8 kap. 2 § rättegångsbalken böra för embetsbrott i hofrätt anklagas, uppdrog jag i skrifvelse den 11 november 1884 åt advokatfiskalsembetet i Svea hofrätt, att inför hofrätten i laga ordning

anhängiggöra och utföra åtal mot stadsnotarien B., dervid ansvar efter lag och sakens beskaffenhet borde å honom yrkas samt klagandens ersättningsanspråk efter befogenhet understödjas.

I anledning af det åtal, som härefter utaf advokatfiskalsembetet mot stadsnotarien B. anställdes, afkunnade hofrätten utslag den 23 mars 1885 af innehåll att, som handlingarna utvisade, att Pettersson vid den skrift, i hvilken han anmält ärendet, fogat transsumeradt utdrag af det hos rådstufvurätten den 5 mars 1883 i ofvan omförmälda sak hållna protokoll, samt berörda förhållande utmärkte, att sådant protokollsutdrag blifvit för Petterssons räkning utskrifvet och till honom utlemnadt; alltså och då anledning saknades att antaga, att Pettersson dervid icke, jemlikt den i 14 § af kongl. förordningen angående expeditionslösen den 30 november 1855 gifna föreskrift, tillsammans med nämnda protokollsutdrag återbekommit de af honom vid ifrågavarande rättegångstillfälle ingifna handlingar, funne hofrätten den af advokatfiskalsembetet mot B. förda talan icke kunna bifallas.

Stadsnotarien B. hade i sin till hofrätten ingifna förklaringsskrift upplyst, dels att protokollen i målet blifvit åt Pettersson utskrifna, således ej blott transsumt af desamma, såsom syntes framgå af den af rådstufvurättens aktuariekontor bestyrkta transsumerade afskrift af protokollet för den 8 mars 1883, hvilken var angifvelseskriften bifogad och blott innefattade, att de ifrågakomna handlingarna blifvit till rätten ingifna, dels ock att vid rådstufvurättens konceptprotokoll i målet afskrifter af samma handlingar funnes fogade, hvilket antagligen icke varit fallet, om ej originalen återlemnats till Pettersson. Med afseende å dessa under målets handläggning upplysta omständigheter, har jag ej funnit skäl att hos Kongl. Maj:t fullfölja talan mot hofrättens utslag, utan låtit vid detsamma bero.

Kommissionären Jacob Bernhard Osbeck omförmälde i en till mig ingifven skrift, bland annat, som ej till någon min åtgärd föranledde, att, sedan han den 16 september 1884 i Stockholms rådstufvurätts fjerde afdelnings kanslirum till stadsnotarien B. i dennes egenskap af expeditionshafvande i ett af rådstufvurättens nämnda afdelning genom dom nästföregående dag afgjordt mål mellan Osbeck, kärande, och boktryckaren Johan Olof Oskar Löfving, svarande, angående fordringsanspråk, erlagt vad mot rådstufvurättens omförmälda dom, så hade, då klaganden sedermera afhemtat det till honom utskrifna exemplar

af domen, detsamma varit af B. försedt med bevis, att vad icke blifvit erlagdt; och som rådstufvurätten genom beslut den 10 påföljde oktober förklarat en af klaganden då till rätten ingifven ansökning att få styrka det han till B. i ofvannämnda mål erlagt vad icke kunna till någon rättens åtgärd föranleda, nödgades klaganden anhålla om min embetsåtgärd för att i det åtal, han påkallade, komma i tillfälle förebringa bevisning derom, att han vädjat mot domen. Vid klagoskriften var fogadt ett af Joh. Erik Barck utfärdadt skriftligt intyg, som skulle vitsorda rigtigheten af klagandens uppgift, att vad i berörda mål verkligen blifvit af honom erlagdt.

Denna klagoskrift jemte bilagor meddelade jag genom rådstufvurätten stadsnotarien B., hvilken i deröfver afgifven förklaring, utan att ifrågasätta annat, än att det vore stadsnotaries vid Stockholms rådstufvurätt åliggande att i mål, i hvars afgörande han deltagit, mottaga vad samt derom göra anteckningar och utfärda bevis, anförde, att han väl ville erinra sig, att klaganden vid något tillfälle före den 7 oktober 1884 infunnit sig å rådstufvurättens fjerde afdelnings expeditionsrum och af B. på framstäld fråga erhållit underrättelse om vadeskillings storlek, men alls icke kunde draga sig till minnes, att klaganden uppgifvit hvilket mål, han med sagda förfrågan afsett, eller att någon vadeskilling af honom erlagts; att B. ansåge visst, att i det den 15 september 1884 afdömda mål mellan klaganden och boktryckaren Löfving vad ej blifvit af klaganden erlagdt, enär någon anteckning derom icke förefunnes uti den i expeditionen förda liggare öfver erlagda och anmälda vad; att denna liggare, mot hvilken, B. veterligen, allt ditintills någon anmärkning icke förekommit, fördes med stor omsorg sålunda, att städse alla vad, omedelbart då de erlades eller anmäldes, der infördes, samt att åtminstone B. visste sig ej någonsin hafva sådant underlåtit. Äfven vid förklaringsskriften fans fogadt ett skriftligt intyg, detta utfärdadt af en vice notarie vid rådstufvurätten.

Då emellertid klaganden sökt styrka sin uppgift derom, att han mot rådstufvurättens omförmälda dom till stadsnotarien B. erlagt vad med ofvannämnda vid hans klagoskrift lagda bevis, hvilket innehöll bestämd uppgift derom, att sådant blifvit i bevisutfärdarens närvaro af klaganden å den af honom uppgifna dagen verkstäldt, samt jemväl antydt, att ytterligare bevisning derom funnes att tillgå, fann jag mig böra göra saken till föremål för laglig undersökning genom åtals anställande mot stadsnotarien B., hvilken lemnat obestridt, att han uti ifrågavarande mål varit expeditionshafvande i rådstufvurätten; och som, enligt § 10 i arbetsordningen för Stockholms stads magistrat och rådstufvurätt den 5 maj

1876, stadsnotarie skall i egenskap af ledamot i rätten deltaga i behandlingen och afgörandet af honom tillhörande mål och ärenden, och stadsnotarie vid emottagande af och utfärdande af bevis angående vad i de mål, i hvilkas afgörande han deltagit, måste anses handla å rättens vägnar, i följd hvaraf B. syntes vara att i detta mål betrakta såsom underdomare och förty, i förmågo af 8 kap. 2 § rättegångsbalken, böra för hvad honom låge till last i angifna hänseendet åtalas i hofrätt, uppdrog jag åt advokatfiskalsembetet i kongl. Svea hofrätt att i anledning af Osbecks angifvelse inför hofrätten lagligen tilltala stadsnotarien B. samt, sedan angifvaren lemnats tillfälle att lemna uppgift på tillgänglig bevisning och ofvannämnde Barck jemte de öfriga personer, angifvaren kunde komma att uppgifva, blifvit hörde såsom vittnen, mot B. föra den talan, hvartill lag och sakens utredda beskaffenhet föranledde.

Efter slutad skriftvexling och sedan förhör inför hofrätten hållits, meddelade hofrätten den 1 juli 1885 utslag, deri hofrätten utlät sig, att, enär genom hvad såsom vittne i målet hörde Johan Erik Barck intygat, jemfördt med innehållet i stadsnotarien B:s i anledning af åtalet afgifna förklaring, samt hvad i öfrigt i målet förekommit, måste anses lagligen utredt, att Osbeck den 16 september 1884 och således i laga tid till stadsnotarien B. såsom vadeskilling för fullföljande af talan mot rådstufvurättens ifrågavarande dom erlagt två kronor femtio öre, men stadsnotarien B. sådant oaktadt sedermera å det till Osbeck utskrifna exemplar af berörda dom tecknat bevis, utmärkande att vad mot domen icke blifvit erlagdt eller anmäldt, genom hvilket förfarande Osbeck gått förlustig rättigheten att saken i högre rätt fullfölja; alltså och då stadsnotarien B., hvilken vid ifrågavarande tillfälle såsom domare och expeditionshafvare varit skyldig att å rådstufvurättens vägnar i omförmälda sak vadeskillingen mottaga och bevis om vadet meddela, följaktligen i berörda hänseende visat vårdslöshet i sitt embete, funne hofrätten skäligt, jemlikt 25 kap. 17 § strafflagen, döma stadsnotarien B. att härför böta femtio kronor, äfvensom förpligta honom att ej mindre till Osbeck återbära af denne i vadeskilling lemnade två kronor femtio öre, samt för nyss omförmälda af stadsnotarien B. utfärdade bevis erlagd lösen, en krona, än äfven godtgöra Osbeck hans besvär och utgifter i anledning af åtalet med sextio kronor, hvaremot Osbecks i öfrigt framstälda ersättningsanspråk såsom obestyrkta ej kunde af hofrätten bifallas.

Vid granskning härstädes af de från kronohäktet i Haparanda inkomna fångförteckningar för år 1883 anmärktes och bestyrktes genom det

ifrågakomna af mig infordrade utslaget, att Öfver-Torneå tingslags häradsrätt, hvarest Vilhelmina Kopponen blifvit stäld under tilltal för olofliga tillgrepp, genom utslag den 14 april 1883 förklarat Vilhelmina Kopponen vara lagligen förvunnen att hafva dels vid ett tillfälle olofligen tillegnat sig ett stycke kläde, hvars värde antagits icke hafva uppgått till femton kronor, dels ock vid ett annat tillfälle ur en läst låda, dock utan inbrott, i afsigt att stjäla tillgripit fyratiosju kronor i penningar, samt förty, med åberopadt stöd af 20 kap. 1 och 18 §§ strafflagen, dömt henne, hvilken rätten veterligen här i riket tillförene icke undergått bestraffning för stöld eller snatteri, att för snatteri böta fyratio kronor och för stöld undergå straffarbete i fyra månader samt att ett år derutöfver vara medborgerligt förtroende förlustig, med föreskrift tillika, att derest hon saknade tillgång att gälda böterna, dessa skulle förvandlas till straffarbete under tio dagar och med öfriga straffet förenas.

I 12 § af det utaf häradsrätten åberopade kapitlet finnes emellertid en bestämmelse med afseende å fall sådana som det nu ifrågavarande, hvilken bestämmelse häradsrätten syntes hafva alldeles förbisett. Denna § föreskrifver nemligen i första momentet, att, om någon under en lagföring varder förvunnen att hafva å särskilda ställen och tider föröfvat snatteri, skall han, derest det tillgripnas värde öfverstiger femton riksdaler, för stöld straffas; samt i andra momentet, att, då någon å särskilda ställen eller tider begått stöld eller inbrott, derför han på en gång lagföres, skall han straffas efter ty i 4 kap. 3 § af samma kapitel sägs. I förevarande fall hade således häradsrätten lagligen bort, med åberopande jemväl af nu anförda paragraf, som icke tillstädjer att någon dömes till särskildt ansvar för stöld och snatteri, derför han på en gång lagföres, hafva dömt Vilhelmina Kopponen till ansvar allenast för första resan å särskilda ställen och tider föröfvad stöld.

Då häradsrättens utslag i nu anmärkta hänseende uppenbarligen var lagstridigt, fann jag mig böra beifra den vårdslöshet vid domareembetets utöfning, häradsrätten derigenom låtit komma sig till last, och uppdrog fördenskull åt advokatfiskalsembetet i Svea hofrätt att härför å häradshöfdingen S., hvilken, då berörda utslag af häradsrätten meddelades, der förde ordet och följaktligen var för detsamma ansvarig, inför hofrätten yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet.

Uppå det åtal advokatfiskalsembetet i anledning häraf anstälde mot häradshöfdingen S. meddelade hofrätten utslag den 24 mars 1885, deri hofrätten yttrade, att, som Öfver-Torneå tingslags häradsrätts ifrågavarande utslag, hvarigenom Vilhelmina Kopponen för ofvan omförmälda af henne föröfvade tillgrepp, derför hon på en gång varit lagförd, blifvit

dömd till ansvar särskildt för snatteri och särskildt för stöld, vore stridande emot 20 kap. 12 § strafflagen, samt häradshöfdingen S. såsom ordförande i häradsrätten, då beslutet meddelades, vore för detsamma ansvarig; alltså funne hofrätten lagligt i förmågo af 25 kap. 17 § strafflagen döma häradshöfdingen S. att för hvad honom sålunda låge till last böta tjugo kronor.

Mot detta utslag har talan icke blifvit fullföljd.

Af Östra häradsrätts i Blekinge län den 21 oktober 1880 meddelade utslag angående för fosters läggande å lön häktade pigan Helena Maria Carlsdotter från Kråkerum, hvilket utslag jag funnit mig föranlåten infordra, inhemtades, att häradsrätten, jemte det häradsrätten dömt Helena Maria Carlsdotter att för fosters läggande å lön vid två särskilda tillfällen undergå straffarbete, hvilket för hvartdera brottet bestämts till två år fyra månader, tillika föreskrifvit, att Helena Maria Carlsdotter sålunda skulle för omförmälda brottsliga handlingar hållas till dylikt arbete sammanlagdt fyra år åtta månader.

Vid sammanläggningen af de båda Helena Maria Carlsdotter ådömda bestraffningarna hade häradsrätten uppenbarligen förbisett den uttryckliga lagbestämmelse, som innehålles i 4 kap. 5 § strafflagen. Detta lagrum föreskrifver nemligen, att, der någon är för särskilda brott förfallen till straffarbete på viss tid, då må ej, vid förening af straffen, tiden för det af dem, som längst är, eller, om tiden för hvartdera straffet är lika lång, den tid öfverskridas med mer än två år. Då häradsrätten, som i förevarande fall dömt Helena Maria Carlsdotter att för hvardera af de förbrytelser, till hvilka hon befunnits skyldig, hållas till straffarbete två år fyra månader, derjemte föreskrifvit, att hon för samma förbrytelser skulle undergå dylikt arbete sammanlagdt fyra år åtta månader, men, enligt åberopade lagstadgande, den sammanlagda strafftiden för dessa förbrytelser rätteligen icke bort utsättas till mer än fyra år fyra månader, syntes mig häradsrätten härutinnan hafva gjort sig skyldig till vårdslöshet i domareembetet; och uppdrog jag fördenskull åt advokatfiskalsembetet hos hofrätten öfver Skåne och Blekinge att inför hofrätten lagligen tilltala vice häradshöfdingen E., hvilken, då ifrågavarande utslag den 21 oktober 1880 af häradsrätten meddelats, der fört ordet och sålunda vore för detsamma ansvarig, för hvad honom i ofvan berörda hänseende låge till last.

Efter det på grund häraf advokatfiskalsembetet vid hofrätten anhängiggjort åtal mot vice häradshöfdingen E., meddelade hofrätten den

31 mars 1885 utslag af innehåll att, som häradsrättens ifrågakomna utslag vore felaktigt i det af advokatfiskalsembetet anmärkta hänseende, dömdes, jemlikt 25 kap. 17 § strafflagen, vice häradshöfdingen E., hvilken vore ansvarig för samma utslag, att för den vårdslöshet i domareembetet, han sålunda låtit komma sig till last, böta femtio kronor*).

Detta utslag har vunnit laga kraft.

Af rådstufvurättens i Upsala till mig insända protokollsutdrag för den 9 juni 1883 och den 14 juli 1884 inhemtade jag följande sakförhållande.

Sedan på aftonen den 1 maj 1882 blifvit å poliskammaren i Upsala af trädgårdsmästaren C. Kihlstedt anmäldt, att studeranden von M. samma afton två särskilda gånger gjort sig skyldig till sådant brott, som omförmäles i 18 kap. 10 § strafflagen, första gången i trädgårdsföreningens i Upsala plantering, dervid bemälde Kilstedt jemte arbetarne Per Gustaf Lindqvist och August Fredrik Fredriksson varit åsyna vittnen, samt andra gången omkring en timme derefter i en sandgrop vester om akademiska sjukhuset, dervid fabrikören Anton Bernhard Barkström d. y. och handlandena Fredrik Nilsson och Anders Strömberg åsett brottets föröfvande, hölls den 2 i samma månad förhör inför polismästaren i Upsala med ofvannämnde Lindqvist, Fredriksson, Barkström och Nilsson jemte gossen Edvard Lindstedt och lärlingen Carl Johan Olsson, hvilka dervid om de anmälda brottens föröfvande afgåfvo berättelser, som i protokollet öfver förhöret utförligen antecknades, men hvilkas innehåll är af beskaffenhet att icke kunna här återgifvas. Efter förhörets slut förordnade polismästaren, att von M. skulle genom polisbetjeningen kallas att inställa sig inför polismästaren för undergående af förhör samt att han, om kallelsen ej genast hörsammades, skulle till förhör hemtas.

Vid ett senare af polismästaren verkställdt förhör med barberaren Johan August Petersson afgaf denne berättelse i ämnet, hvilken i polismästarens protokoll antecknades.

Med anmälan att von M. omedelbart efter första polisförhöret afvikit från orten och enligt vunna upplysningar rest utrikes, öfverlemnade sedermera polismästaren den 22 april 1883 polisförhörsprotokollen till rektorsembetet vid Upsala universitet och påkallade, på dertill af von M:s fader gifven anledning, åtal mot von M. såsom tillhörande uni-

*) Ersättning till Helena Maria Carlsdotter ifrågakom icke, enär Kongl. Maj:t i nådeväg nedsatt straffarbetstiden för henne till fyra år och fyra månader.

versitetet, hvarpå det mindre konsistoriet, till hvars handläggning rektor hänvisade ärendet, genom beslut den 28 i samma månad fann det mot von M. angifna förfarandet icke kunna försonas med disciplinärt ansvar och fördenskull öfverlemnade målet till allmän domstol; hvarom utdrag af protokollet meddelades rådstufvurätten i Upsala.

Efter det rådstufvurätten i anledning häraf öfverlemnat handlingarna till allmänne åklagaren, stadsfiskalen C. Klingberg, med anmodan att vidtaga de åtgärder, som kunde på åklagaren bero, förekom målet inför rådstufvurätten den 9 juni 1883, hvarvid bemälde åklagare, i närvaro af vice häradshöfdingen B. såsom ombud enligt fullmagt för von M:s fader, yrkade ansvar enligt 18 kap. 10 § strafflagen å von M. för ofvan omförmälta två brott; men då åklagaren, hvilken på gifven anledning för delgifning öfversändt den af honom å von M. i målet utfärdade stämning till dennes fader, icke erhållit bevis att delgifningen vederbörligen skett, samt von M. uteblifvit, anhöll åklagaren, att målet måtte förklaras hvilande och dess fortsatta handläggning beroende på anmälan, på det von M. måtte genom af åklagaren vidtagna åtgärder kunna för rätten inställas; hvarjemte åklagaren uppgaf, att order om von M:s häktande för ifrågavarande brott under år 1882 utfärdats af polismyndigheten i Upsala, men att von M., som afvikit ur riket, fortfarande uppehölle sig å okänd ort. Ombudet för von M:s fader förmenade, att denne i egenskap af målsman för sin son, hvilken vore omyndig, egde påkalla undersökning vid rätten och påyrkade att målet måtte af rådstufvurätten genast vidare handläggas; hvarefter rådstufvurätten i afkunnadt beslut yttrade att, enär von M., hvilken, efter hvad upplyst vore, vistades utom riket, icke erhållit del af den honom i målet ågångna stämning samt icke heller iakttagit inställelse, förklarade rådstufvurätten, med bifall till åklagarens begäran, målets fortsatta handläggning beroende på anmälan af åklagaren.

Till rådstufvurättens sammanträde den 14 juli 1884 utfärdade derefter dåvarande t. f. stadsfiskalen i Upsala poliskommissarien V. stämning å von M. med påstående om ansvar å honom för det han skulle den 1 maj 1882 å ofvan uppgifna ställen inom Upsala stads område hafva begått förenämnda förbrytelser; och voro vid målets företagande inför domstolen såväl åklagaren V. som den tilltalade studeranden von M. personligen tillstädes, dervid åklagaren anförde, att han med stämningen afsåge samma brott, som varit föremål för åtal vid rådstufvurätten den 9 juni 1883; att åklagaren, sedan han kommit i tillfälle att med stämning anträffa von M., ansett sig böra å denne utfärda sådan på grund af hvad inför polismästaren i Upsala förekommit vid förhöret den

2 maj 1882; samt att åklagaren för utveckling af sin talan och för närmare angifvande af åtalade brotten hänförde sig till innehållet af de dervid och vid förhöret med barberaren Pettersson förda polisprotokoll. Tilltalade von M. förnekade, att han gjort sig skyldig till de brott, för hvilka han vore åtalad, samt uppgaf på fråga, huru han tillbragt sin tid den 1 maj 1882, att han, efter att hafva lemnat sitt hem, begifvit sig till Stockholms nationsförenings lokal och der deltagit i en frukostmiddag, som, efter hvad han ville minnas, börjats omkring klockan ett och slutats omkring klockan half tre eftermiddagen, då bland annat brylå serverats för deltagarne; att han under måltiden förtärt en betydlig mängd vin, så att han efter måltidens slut och sedan han intagit kaffe och något brylå blifvit så rusig, att han förlorat allt medvetande och ej återkommit till sans förr än påföljande dagen omkring klockan elfva förmiddagen, då han befunnit sig liggande hemma i sin bostad; att han icke vore i stånd att erinra sig, hvar eller huru han tillbragt tiden från omkring klockan fyra eftermiddagen föregående dag, eller hvad han under samma tid företagit sig, och följaktligen icke kunde vidgå, att han gjort sig skyldig till de brott, för hvilka han vore åtalad; samt att han hvarken förr eller senare varit i så hög grad berusad som efter nämnda frukostmiddag och derför ej af erfarenhet visste, huruvida en sådan hög grad af rusighet vanligen utöfvade den verkan på honom, att han förlorade medvetandet. I anledning af hvad den tilltalade sålunda anfört, förmälte härpå åklagaren, att han hvarken kunde bestrida eller vitsorda, att den tilltalade ifrågavarande 1 maj varit så berusad, som han uppgifvit, enär åklagaren derom saknade kännedom; att han icke utfärdat den i målet ågångna stämning på grund af någon särskild hos honom gjord angifvelse, utan på grund af den angifvelse mot den tilltalade, som ofvannämnde Kihlstedt, Barkström, Nilsson och Strömberg, enligt åklagarens förmenande, gjort hos polismästaren i Upsala; samt att han endast med stöd häraf, men icke på eget tjensteansvar, nu fullföljde åtalet.

I anledning häraf och för närmare utredning, i hvad mån nyssnämnde fyra personer vore att anse såsom angifvare, företog rådstufvurätten med dem förhör, hvarvid de berättade:

1) Kihlstedt: att han den 1 maj 1882 på qvällen, åtföljd af Barkström, Nilsson och Strömberg, inställt sig hos polismästaren i Upsala och anmält, att han åsett huru en student, hvilken han sedermera fått veta vore von M., tidigare på eftermiddagen i trädgårdsföreningens plantering föröfvat ett af de brott, hvarom nu vore fråga, men att han deremot icke, på sätt polisförhörsprotokollet innehölle, vid tillfället nämnt något

om det likartade brott, som af von M. samma dag skulle föröfvats i närheten af akademiska sjukhuset.

2) Barkström och 3) Nilsson: att de jemte Strömberg vid det af Kihlstedt omnämnda tillfälle varit denne följaktige till polismästaren; att, sedan Kihlsedt aflagt sin berättelse, polismästaren tillfrågat de öfrige, hvad de, med hänsyn till hvad som förekommit, hade att upplysa; samt att dervid först Barkström och sedan Nilsson berättat hvad de haft sig bekant rörande det senast begångna brott, för hvilket von M. nu vore åtalad; samt

4) Strömberg: att han jemte Barkström och Nilsson den 1 maj 1882 på qvällen varit Kihlstedt följaktig till polismästaren i Upsala, men hvarken tillfrågats eller afgifvit någon berättelse angående ifrågavarande brott.

Efter förhöret yttrade åklagaren V., att han, på grund af hvad polisförhörsprotokollet innehölle samt hvad Kihlstedt, Barkström och Nilsson berättat, ansåge Kihlstedt och Barkström hafva anmält von M. till åtal för ifrågavarande brott och följaktligen vara att betrakta såsom angifvare i målet, hvarefter och sedan Kihlstedt och Barkström förklarat, att de icke hos polismästaren yrkat åtals anställande mot von M. samt att de nu hvarken yrkade fullföljd af det anhängiggjorda åtalet eller ville uppträda såsom angifvare i målet, V. förmälte, att han vid sådant förhållande icke ansåge sig böra fullfölja åtalet utan afstode från sitt mot von M. väckta ansvarsyrkande.

Sedan von M. förmält sig icke hafva något att anmärka mot åklagarens frånträdande af åtalet, men förbehållit sig rätt att framdeles anställa den rekonventionstalan, hvartill han i följd af åtalet kunde finna sig befogad, meddelade rådstufvurätten det beslut, att som åklagaren förklarat sig icke kunna fullfölja åtalet, läte rådstufvurätten dervid bero och afskrefve förty målet från vidare åtgärd ur domboken.

Ett under allmänt åtal hörande och med urbota bestraffning belagdt brott hade således, oaktadt bevisning varit att tillgå mot den person, som derför varit till domstol instämd, genom allmän åklagares underlåtenhet att fullfölja anhängiggjord talan, blifvit undandraget den utredning, som endast inför domstol kunnat åvägabringas. V:s yttrande vid förhandlingen inför rådstufvurätten i Upsala den 14 juli 1884 antydde, att det icke varit okunnighet derom, att ifrågavarande brott lagligen hörde under allmänt åtal och följaktligen kunde af allmän åklagare utan angifvelse beifras, som föranledt hans förklarande »att han icke ansåge sig böra fullfölja åtalet»; utan torde, i brist af annan utredning, hans sträfvan att få personer, hvilka, enligt hvad polisförhörsprotokollen utvisade, kunnat förväntas komma att såsom vittnen i målet lemna för

den tilltalade särdeles besvärande upplysningar, ansedde såsom angifvare och hans åtgärd att, då dessa undandrogo sig att i sådan egenskap uppträda, nedlägga åtalet, få antagas hafva vållats af fruktan, uppenbarligen alldeles ogrundad, för följderna af den rekonventionstalan, som kunde komma att mot honom anställas. Önskligt vore, att allmän åklagare noga tillsåge, att han icke genom sina åtgöranden gjorde sig hemfallen till det straff, som uti 16 kap. strafflagen finnes stadgadt för falsk angifvelse, men då i 6 § af nämnda kapitel föreskrifves att, om den, som åtal anstält, finnes hafva sannolika skäl dertill, han skall vara från straff fri, och bättre »sannolika skäl» för grundläggande af ett åtal svårligen kunnat stå åklagaren till buds, än de, som innefattades i de inför polismästaren i Upsala vid förhören angående ifrågavarande brott förda, ofvan anmärkta protokoll, hade V. i en slik farhåga ej kunnat söka ett rättfärdigande försvar för eftersättande af en honom åliggande tjenstepligt. Hvilket motiv V. än kunde haft för frånträdandet af det i hans stämning framstälda ansvarsyrkande, hade han emellertid genom åsidosättande af den pligt, som, under de för handen varande förhållandena med det synnerligen rikliga bevisningsmaterial, som enligt polisförhörsprotokollen förefans, honom, enligt 19 § 1 mom. kongl. förordningen om nya strafflagens införande den 16 februari 1864, såsom allmän åklagare ålegat, vållat att ett brott, som till följd af sin karaktär vore egnadt att på det högsta såra den allmänna rättskänslan, icke blifvit underkastadt den undersökning och utredning vid domstol, som, derest åklagaren begagnat sig af den för honom tillgängliga bevisning, och omständigheter, som icke läte sig på förhand bedömas, ej mellankommit, otvifvelaktigt skulle hafva ledt dertill, att den brottsliga handlingen blifvit fulltygad.

Detta V:s tjenstefel kunde jag, sedan det kommit till min kännedom, icke lemna obeifradt, utan uppdrog åt den allmänne åklagare, konungens befallningshafvande i Upsala län på min begäran förordnade, att vid rådstufvurätten i Upsala i laga ordning anhängiggöra och utföra åtal mot poliskommissarien V. för det han i egenskap af t. f. stadsfiskal i nämnda stad, oaktadt ringaste skäl dertill icke varit förhanden, nedlagt det af honom till rådstufvurättens sammanträde den 14 juli 1884 mot studeranden von M. instämda mål angående ansvar för sedlighetsbrott och dervid yrka ansvar å V. efter lag och sakens utredda beskaffenhet.

Sedan det i anledning häraf mot V. vid rådstufvurätten anhängiggjorda mål derstädes förevarit vid flera rättegångstillfällen, meddelade rådstufvurätten den 30 mars 1885 utslag, deri rådstufvurätten yttrade, att, enär i målet vore upplyst att — sedan i anledning af gjord anmälan hos polismästaren i Upsala derom, att studeranden von M. skulle

å stadens område gjort sig skyldig till groft sedlighetsbrott vid två särskilda tillfällen, förhör inför polismästaren hållits med åtskilliga personer, samt poliskommissarien V. i egenskap af t. f. stadsfiskal i staden, på grund af hvad vid berörda förhör förekommit, den 14 juli 1884 å tjenstens vägnar vid rådstufvurätten åtalat von M. för sedlighetsbrott och å honom yrkat ansvar enligt 18 kap. 10 § strafflagen — V., efter det von M. påstått sig vara oskyldig till åtalade brotten, nedlagt åtalet mot honom utan att såsom vittnen ens åberopa någon af de personer, hvilka, efter hvad polisförhörsprotokollet gåfve vid handen, haft att i målet meddela väsentliga upplysningar, för von M. så besvärande att, i händelse af rekonventionstalan från dennes sida, desamma otvifvelaktigt bort skydda V. från ansvar; ty och som V. genom sitt berörda tillvägagående vållat, att målet mot von M. afskrifvits, innan detsamma vid rådstufvurätten vunnit den utredning, som stått att åstadkomma, samt V. desto mindre, på sätt han förmenat, kunde hafva haft skälig anledning att nedlägga åtalet på grund af åberopade intyg och de berättelser, hvilka enligt företedda protokollsutdrag aflagts af åtskilliga för dödsfalls skull vid Stockholms rådstufvurätt och vid rådstufvurätten i Filipstad hörda vittnen, som innehållet af dessa intyg och berättelser ingalunda satte von M:s brottslighet utom tvifvel, pröfvade rådstufvurätten, jemlikt 25 kap. 17 och 22 §§ strafflagen, rättvist döma V. för det han sålunda vid utöfvande af åklagarekallet visat synnerlig vårdslöshet och oskicklighet att böta ett hundra femtio kronor.

På de besvär, V. häröfver anförde hos Svea hofrätt, meddelade hofrätten utslag den 27 maj 1885; och fann hofrätten skäl icke vara anfördt, som kunde föranleda ändring i rådstufvurättens öfverklagade utslag.

I början af nästlidna år insändes till mig protokoll öfver den 18 januari 1884 af notarius publicus i Karlshamn, rådmannen L. på begäran af direktionen för Kristianstads enskilda bank förrättad protest för uteblifven betalning för en den 16 i samma månad förfallen, af bemälde bank diskonterad, vid det insända protokollet i hufvudskrift fogad vexel å 1,157 kronor 12 öre, å hvilket protokoll blifvit protestsökanden påförd lösen för »bevis» med en krona, påtagligen afseende en å vexeln gjord anteckning af följande lydelse:

»§ 17. År 1884 den 18 Januari blef protest för uteblifven betalning å denna vexel af mig verkställd, betygas Carlshamns Rådhus som ofvan. På Notarii Publici Embetets vägnar C. H. L.»

Då den protestsökanden påförda lösen för berörda anteckning syntes mig sakna allt stöd af gällande bestämmelser i detta ämne, anmodade jag rådmannen L. att meddela mig, på hvilken grund han ansett sig berättigad att i detta och, efter hvad jag inhemtat, i andra liknande fall påföra vederbörande dylik lösen.

I afgifvet yttrande anförde L. hufvudsakligen följande: Gällande vexellag stadgar i 82 §, senare afdelningen: »om verkställd protest skall anteckning göras å vexeln eller afskriften deraf». En sådan, enligt lag anbefald, anteckning kunde enligt L:s uppfattning, ej verkställas endast t. ex. på det sätt, som ofta användes vid återlemnande från myndigheter af parters ingifna handlingar, eller, såsom det ju vanligen hette, vid handlingarnas exhiberande, utan måste, om den skulle motsvara hvad lagen åsyftade och, såsom i lagmotivet vore förutsatt, anses gagnelig, vara verkställd sålunda, att af densamma kunde synas ej mindre, att behörig person verkstält anteckningen, än äfven hvem som för densammas rigtighet vore ansvarig, för att ej särskildt framhålla, att den protesterade vexelns identitet skulle genom anteckningen ådagaläggas. Den i vexellagen anbefalda anteckningen om verkställd protest vore således ett embetsbevis, tecknadt å den företedda handlingen, och för ett sådant bevis utgjorde, enligt nu gällande äfvensom efter 1855 års expeditionstaxa, lösen en krona. Om L. skulle hafva misstagit sig vid uppfattningen af lagens mening i detta fall, visste han dock med säkerhet, att lagen blifvit på samma sätt uppfattad och tillämpad på många andra ställen.

Hvad L. sålunda anfört till stöd för det anmärkta förfarandet fann jag icke vara tillfredsställande. L. sökte göra gällande, att den »*anteckning*», som i 82 § senare momentet af nu gällande vexellag föreskrifves, skulle vara att anse såsom ett embets*bevis*, tecknadt å företedd handling, och att på sådan grund vederbörande protestförrättare skulle vara berättigad att för hvarje sådan anteckning beräkna lösen såsom för bevis; hvilken lösen, enligt gällande expeditionstaxa, uppgår till en krona. Denna L:s uppfattning af vexellagens och expeditionstaxans föreskrifter ansåg jag vara alldeles origtig af följande skäl. Det vore visserligen sant, att sådan anteckning, som här vore i fråga, funnes i lagen föreskrifven; men endast och allenast deraf följde icke, att dylik »anteckning» vore ett sådant »bevis, tecknadt å företedd handling», som i expeditionstaxan omförmäldes. Lagstiftaren hade just undvikit benämningen »bevis» och i stället användt uttrycket »anteckning», utan tvifvel af den anledning att en bestämd skilnad ansetts förefinnas mellan sådan anteckning, som här föreskrefves, och vanliga bevis, hvilka funnes omförmälda i expeditionstaxan. Denna skilnad vore uppenbarligen just den, att en embets- eller

tjensteman, som utfärdade hvad expeditionstaxan och andra författningar sammanstämmande benämnde *bevis*, egde derför tillgodoräkna sig lösen i enlighet med expeditionstaxans bestämmelser, hvaremot sådan anteckning, som i vexellagen och andra författningar föreskrefves, men derför lösens uppbärande icke funnes i expeditionstaxan medgifven, skulle afgiftsfritt af vederbörande verkställas.

Ginge man till motiven till 1880 års vexellag, hvilka motiv L. sjelf åberopat, funne man ännu tydligare, att detta vore förhållandet, särskildt i fråga om det slag af anteckningar, som i 82 § af nämnda lag föreskrefves. Rörande senare momentet af denna paragraf, hvilket moment i förslaget hade samma lydelse, som i lagen, funnes endast anfördt följande: »Paragrafens andra moment är något nytt i utkastet, men dess innehåll öfverensstämmer helt visst med hvad sedvanligen iakttages, och man håller åtminstone före, att det är gagneligt.» Således var det endast en redan förut allmänt gällande praxis, som, enär den befunnits gagnelig, ansågs böra i lag föreskrifvas till allmänt iakttagande. Såsom L. mycket rigtigt anmärkte, måste en sådan anteckning, för att kunna anses gagnelig, vara verkställd sålunda, att af densamma kunde synas ej mindre, att behörig person verkstält anteckningen, än äfven hvem som för densammas rigtighet vore ansvarig, hvarjemte den protesterade vexelns identitet derigenom skulle bestyrkas. En sådan form för anteckningen, att den skulle uppfylla det dermed afsedda ändamål, hade naturligtvis äfven före den nya vexellagens utfärdande iakttagits. Genom införande i lagen af bestämd föreskrift om sådan antecknings verkställande å protesterad vexel eller afskrift deraf, ansågs derför ej något ökadt besvär eller arbete hafva blifvit notarii publici ålagdt. Lika litet som de förut egt tillgodoräkna sig lösen för dylik anteckning, lika litet blefvo de genom senare momentet af 82 § i den nya vexellagen dertill berättigade. Lagstiftaren kunde naturligtvis ej derigenom hafva berättigat vederbörande protestförrättare att utan tillökning i arbete eller besvär erhålla en tillökning i inkomster, hvilken, derest den åsigt, L. sökt förfäkta, skulle omfattas af samtlige notarii publici i riket, på åtskilliga ställen säkerligen skulle uppgå till ganska betydliga belopp. Efter hvad jag erfarit, ansåge sig emellertid notarii publici i allmänhet, och särskildt de här i hufvudstaden anstälde, icke berättigade att uppbära lösen för anteckningar om verkställd protest, oaktadt de gjorde dylika anteckningar så fullständiga, som för det dermed afsedda ändamål erfordrades; lika litet som vederbörande utmätningsmän, mig veterligt, någonsin ifrågasatt att affordra utmätningssökande lösen för sådana anteckningar, som enligt 57 § utsökningslagen skulle göras å fordringsbevis, då sådant för utmätnings

vinnande till utmätningsmannen aflemnas, änskönt genom kongl. kungörelsen den 12 juli 1878 särskildt föreskrifvits, att dylika anteckningar icke blott skola upptaga dagen, då fordringsbeviset till utmätningsmannen aflemnas jemte sökandens namn, utan äfven skola bestyrkas med utmätningsmannens underskrift.

I nu gällande expeditionstaxa, hvilken utfärdats senare än vexellagen, finnas på ett ställe sammanförda bestämmelserna om den godtgörelse, som för notarialprotests verkställande tillkommer vederbörande protestförrättare. Någon lösen för anteckning om protests verkställande i enlighet med 82 § vexellagen finnes der ej omförmäld, hvilket säkerligen skulle hafva varit fallet, om notarii publici ansetts böra få tillgodoräkna sig sådan lösen.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, ansåg jag det vara så uppenbart, att lösen för anteckningar af det slag, hvarom nu vore fråga, icke vore lagligen medgifven, att ett utkräfvande af dylik lösen måste betraktas såsom tjenstefel; och jag hade så mycket mindre funnit mig kunna lemna det tjenstefel, L. såsom notarius publicus begått genom att, på sätt i förevarande fall skett, beräkna och uppbära sådan lösen, obeifradt, som L. syntes vidhålla den origtiga uppfattning af gällande föreskrifter i ämnet, som föranledt honom att i detta, och således otvifvelaktigt i andra likartade fall, påföra vederbörande dylik lösen.

I skrifvelse den 18 april 1885 uppdrog jag fördenskull åt den allmänne åklagare, konungens befallningshafvande i Blekinge län på min begäran dertill förordnade, att vid rådstufvurätten i Karlshamn i laga ordning anhängiggöra och utföra åtal mot L. för det oförstånd i tjensteutöfning, hvartill han gjort sig i anmärkta hänseendet skyldig, samt å honom derför yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet.

På det åtal, som i anledning af detta mitt uppdrag vid bemälde rådstufvurätt anhängiggjordes mot L., meddelade rådstufvurätten den 5 oktober 1885 utslag af innehåll att, enär den anteckning om verkställd protest, som enligt 82 § 2 mom. af nu gällande vexellag skall göras å vexeln eller afskriften deraf, otvifvelaktigt bör hafva det innehåll och den fullständighet, L. ansett sig böra gifva åt dylika anteckningar; alltså och då anteckningen således skulle innefatta bevis om verkställd embetsåtgärd, samt L. förty måste anses hafva varit lagligen berättigad att, på sätt som skett, för dylik anteckning tillgodoföra sig den uti expeditionstaxan bestämda lösen för bevis, som tecknas å företedd handling, blefve åklagarens i målet förda talan af rådstufvurätten lemnad utan afseende och bifall.

Från detta utslag var rättens ordförande skiljaktig och yttrade:

»Ehuru svaranden icke, enligt mitt förmenande, varit lagligen berättigad att för ifrågavarande anteckning uppbära lösen, anser jag dock icke svaranden hafva genom åtalade förfarandet gjort sig skyldig till sådant oförstånd eller oskicklighet i embetet, att ansvar derå följa bör; hvadan jag för min del pröfvar skäligt ogilla det af åklagaren i målet framstälda ansvarsyrkande.»

Med detta rådstufvurättens utslag fann jag mig icke kunna åtnöjas. Rådstufvurätten hade grundat sitt utslag derpå, att anteckningar af ifrågavarande beskaffenhet borde hafva det innehåll och den fullständighet, L. ansett sig böra gifva åt dylika anteckningar, hvilka således borde anses innefatta bevis om verkställd embetsåtgärd. Men deraf följde icke, såsom rådstufvurätten antagit, att L. varit berättigad att för sådan anteckning tillgodoföra sig den i gällande expeditionstaxa bestämda lösen för bevis, som tecknas å företedd handling. I expeditionstaxan funnes uppräknade de fall, i hvilka lösen i enlighet med taxans bestämmelser borde af vederbörande erläggas. Deribland funnes icke nämndt det fall, hvarom nu vore fråga, eller verkställande af anteckning om protest å vexel eller afskrift deraf, i enlighet med 82 § 2 mom. vexellagen. Af skäl, som ofvan anförts och af åklagaren under målets handläggning inför rådstufvurätten blifvit närmare utvecklade, och hvilka icke blifvit af L. vederlagda, kunde dylika anteckningar icke heller hänföras till sådana å företedda handlingar tecknade bevis, för hvilka lösen vore i expeditionstaxan medgifven. Således hade L. icke varit lagligen berättigad att, på sätt som skett, af vederbörande utkräfva lösen för dylika anteckningar. Jag anbefalde förty advokatfiskalsembetet i hofrätten öfver Skåne och Blekinge att, med åberopande af de skäl, som förut blifvit närmare angifna och utvecklade, öfver rådstufvurättens ofvan omförmälda utslag hos hofrätten anföra besvär, i hvilka borde yrkas upphäfvande af rådstufvurättens utslag och L:s dömande till ansvar för oförstånd i utöfning af sin tjenst såsom notarius publicus, dervid jemväl borde fästas uppmärksamhet å den under målets handläggning vid rådstufvurätten utredda omständighet, att L. under flera år obehörigen uppburit lösen för anteckningar af ifrågavarande slag.

Efter det L. lemnats tillfälle att afgifva förklaring öfver de besvär advokatfiskalsembetet i anledning häraf hos hofrätten anförde, meddelade hofrätten utslag den 18 december 1885, deri hofrätten utlät sig, att hofrätten väl funne L. hafva saknat stöd af lag för sitt förfarande att uppbära lösen för sådan anteckning, hvarom i förevarande fall vore fråga; men som L. icke kunde anses hafva derigenom gjort sig skyldig

till sådant oförstånd i tjensteutöfning, att ansvar derför borde ega rum, fastställdes det slut, som det öfverklagade utslaget innehölle.

Då min embetsberättelse till den under sistlidna år församlade riksdag afgafs, hade Kongl. Maj:t ännu icke meddelat utslag i anledning af de besvär, advokatfiskalsembetet i Svea hofrätt anfört öfver bemälde hofrätts den 4 mars 1884 afkunnade utslag angående åtal mot rådstufvurättens i Strengnäs ordförande och ledamöter, för det en för förment stöld tilltalad person obehörigen qvarhållits i häkte m. m. Hänvisande till den redogörelse, som i berörda embetsberättelse (sid. 9—22) lemnats för ifrågavarande åtal och hofrättens i anledning deraf meddelade utslag, har jag nu, efter att hafva mottagit Kongl. Maj:ts den 6 mars 1885 gifna utslag i målet, endast att tillkännagifva, att Kongl. Maj:t ej funnit skäl att i hofrättens utslag göra ändring.

Under erinran att § 13 i ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 föreskrefve, att anmälan hos polismyndighet skall göras angående hållande af konsert m. fl. offentliga tillställningar, men deremot tillstånd till vissa andra förevisningar af samma myndighet begäras, hvilken bestämda åtskilnad mellan anmälan och tillstånd syntes berättiga till den uppfattning, att dylik anmälan icke medförde skyldighet för den anmälande att till bestyrkande deraf lösa någon expedition hos polismyndigheten — anmälde i en till mig ingifven skrift director musices vid Upsala universitet J. E. Hedenblad till min beifran, att polismästaren i Upsala friherre R. på senare tider, i motsats mot hvad förut varit praxis i Upsala och, såvidt klaganden hade sig bekant, äfven å andra orter, upprepade gånger affordrat klaganden lösen för protokollsutdrag rörande af klaganden gjord anmälan om hållande af konserter samt, då klaganden vägrat erlägga dylik lösen, på exekutiv väg låtit uttaga sådan; och anhöll klaganden, att de åtgärder, saken kunde kräfva, måtte af mig vidtagas och klaganden sättas i tillfälle återbekomma de lösenbelopp, som sålunda obehörigen blifvit hos honom utkräfda.

Vid denna klagoskrift hade klaganden fogat utdrag af Upsala poliskammares protokoll för den 6, 13 och 27 november 1884 samt den 16 februari och den 16 mars nästlidna år, alla innefattande bevis om anmälanden af klaganden angående hållande af konserter; och hade, enligt anteckningar å dessa protokollsutdrag, hvilka samtliga voro åsatta beläggningsstämplar till belopp af en krona för hvarje, klaganden bekom-

mit utdragen af protokollet för den 6 och 27 november 1884 utan afgift, hvaremot för de öfriga honom påförts och hos honom uttagits lösen med en krona för protokollsutdraget för den 13 i sistnämnde månad och med tre kronor för hvartdera af protokollsutdragen för den 16 februari och den 16 mars nästlidna år, hvadan det belopp klaganden yrkade återbekomma, såsom af honom obehörigen utkräfdt, utgjorde sammanlagdt sju kronor.

I infordradt yttrande anförde friherre R. hufvudsakligen följande:

I § 13 af ordningsstadgan för rikets städer föreskrefves, att hvarje konsert skall anmälas hos vederbörande polismyndighet, och i 10 § af kongl. förordningen angående expeditionslösen den 7 december 1883, att i sak, der beslut ej skrifves med rubrik, kärande, klagande eller sökande skall vara skyldig att, med den inskränkning 12 § i samma förordning angifver, utlösa protokoll. I sistnämnda paragraf funnes omförmälda de ärenden, i hvilka vederbörande äro befriade från skyldighet att lösa protokoll, men bland dessa ärenden funnes ej upptagna sådana ansökningsärenden, som skola till protokollet göras enligt t. ex. kongl. förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864 eller, såsom i förevarande fall vore händelsen, enligt ordningsstadgan för rikets städer. På grund häraf ansåge friherre R. sig hafva varit icke blott lagligen berättigad att mot lösen expediera de protokollsutdrag, om hvilka fråga vore, samt då Hedenblad vägrat utgifva sådan lösen, exekutivt hos honom uttaga densamma, utan äfven lagligen förpligtad dertill för bevarande af kronans rätt till den del af expeditionslösen, som i form af stämpelpapper skulle utgå å hvarje expedition, hvilken, enligt kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 9 augusti 1884, icke vore undantagen från att med dylik stämpel beläggas, hvilket icke vore förhållandet med sådana expeditioner, som på grund af anmälningar eller ansökningar enligt ordningsstadgan för rikets städer skulle jemlikt ofvan åberopade förordning angående expeditionslösen utgå. En mängd protokollsutdrag angående dylika ärenden hade friherre R., hufvudsakligen under förra året, expedierat utan afgift, och dervid sjelf gått förlustig värdet å det stämpelpapper, hvarmed dessa protokollsutdrag alltid varit belagda. Sålunda hade äfven af de vid klagoskriften fogade protokollsutdragen de för den 6 och 27 november 1884 af välvilja expedierats till klaganden utan lösen. För protokollsutdraget för den 13 i samma månad hade friherre R. tagit ersättning, dock endast för det stämplade papper, hvarmed protokollsutdraget blifvit belagdt. Under innevarande år deremot hade friherre R. begagnat sig af den rätt till expeditionslösen, han ansåge vara fullt öfverensstämmande med gällande expeditions-

taxa och stämpelafgiftsförordning. Han ville således icke till Hedenblad återställa de af denne för sistnämnda tre protokollsutdrag utgifna lösenbelopp, utan öfverlemnade klagomålen till den åtgärd, jag kunde finna omständigheterna böra föranleda.

Med denna friherre R:s förklaring fann jag mig icke kunna åtnöjas, utan förordnade i skrifvelse den 13 maj 1885 advokatfiskalsembetet i Svea hofrätt att för angifna förfarandet anställa åtal mot friherre R. på hufvudsakligen nedan närmare utvecklade grunder:

I den af klaganden åberopade 13 §:n af ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 föreskrefves, att hvar och en, som vill i stad eller å dess område inom eller utom hus gifva offentliga föreställningar, deribland äfven konserter, skall, innan kungörande derom eger rum, inträdeskort utlemnas eller afgift fordras, begäres eller mottages, derom hos polismyndigheten göra anmälan samt beträffande vissa särskildt uppräknade tillställningar, bland hvilka konserter icke förekomma, polismyndighetens tillstånd dertill afvakta och derpå ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, hvilka kunna af polismyndigheterna meddelas. Paragrafen gjorde således, på sätt klaganden äfven framhållit, en bestämd skilnad mellan sådana offentliga föreställningar, för hvilkas hållande endast erfordrades anmälan hos vederbörande polismyndighet, och sådana offentliga tillställningar, hvilka icke finge ega rum, utan att polismyndighetens tillåtelse dertill erhållits. Den, som i stad eller å dess område ville hålla en konsert eller annan föreställning af det förra slaget, hade följaktligen allenast att hos polismyndigheten sådant anmäla; hvaremot en hvar, som i stad eller å dess område ville gifva en offentlig föreställning af det senare slaget, vore skyldig att efter skedd anmälan afvakta polismyndighetens tillstånd dertill, d. v. s. den anmälan, som om hållande af en sådan föreställning skedde hos polismyndigheten, innefattade i sig en ansökning om tillstånd dertill, i anledning af hvilken ansökning polismyndigheten måste meddela ett beslut, hvarigenom det begärda tillståndet antingen meddelades eller också vägrades. Det förra fallet vore således ett enkelt anmälningsärende, det senare åter ett ansökningsärende.

I 10 § af förordningen angående expeditionslösen den 7 december 1883 funnes de allmänna bestämmelserna angående skyldighet att lösa expedition gifna. Första momentet af denna paragraf lyder sålunda: »Kärande, klagande eller sökande vare, med den inskränkning 12 § innehåller, skyldig utlösa dom, utslag, resolution eller annan expedition, innefattande hufvudsakligt beslut, äfvensom protokoll i sak, der beslut ej skrifves med rubrik». Uppenbart vore, att den, som gjorde anmälan

om, eller ansökning om tillstånd till hållande af, sådan offentlig föreställning, som, enligt 13 § i ordningsstadgan för rikets städer, icke finge ega rum utan polismyndighetens tillstånd, vore *sökande* och följaktligen skyldig utlösa expedition, innefattande dylikt tillstånd. Men lika uppenbart vore ock, att den, som gjorde anmälan om hållande af föreställning, för hvilken polismyndighetens tillstånd icke erfordrades, icke kunde hänföras till någon af de i 10 § af expeditionstaxan uppräknade klasserna »kärande, klagande eller sökande», och alltså icke heller vore skyldig utlösa någon expedition rörande dylik anmälan.

I motiven till det förslag till förordning angående expeditionslösen, hvarmed expeditionstaxan i förevarande afseende vore fullkomligt öfverensstämmande, funnes i fråga om grunden för den allmänna skyldigheten att lösa expedition anfördt följande: »Skyldigheten att lösa expedition hvilar ytterst derpå, att den, som hos offentlig myndighet påkallat någon åtgärd, bör hafva förbindelse att i viss mån ersätta deraf föranledda utgifter och besvär. Då det emellertid uppenbart vore olämpligt att sträcka berörda skyldighet utöfver de fall, då expedition kan förutsättas vara behöflig, erhåller nämnda grundsats af berörda behof en naturlig begränsning, under det att å andra sidan deraf betingas, att samma skyldighet bör utsträckas jemväl till sådana tillfällen, då expedition kan anses nödig för någon, utan att dess utfärdande är föranledt af någon af honom påkallad åtgärd». Alldeles påtagligt vore, att den, som hos polismyndighet i stad gjorde anmälan om hållande af konsert eller annan föreställning, för hvilkens hållande polismyndighetens tillåtelse icke erfordrades, icke påkallade någon polismyndighetens åtgärd eller besvär, lika litet, som någon expedition rörande en sådan anmälan kunde för honom anses nödig. Säge man således vare sig på paragrafens ordalydelse eller dess mening, kunde icke deri, såsom friherre R. förmenat, uppletas något stöd för hans uppfattning, att hvar och en, som hos polismyndighet gjorde anmälan om hållande af offentlig föreställning i stad eller å dess område, skulle vara skyldig att deröfver lösa protokollsutdrag.

Vid sådant förhållande kunde den omständighet, att sådana anmälningsärenden, som här vore i fråga, icke finnas uppräknade bland de i 12 § af expeditionstaxan omförmälda undantagsfall, der befrielse från den i 10 § stadgade skyldigheten att lösa expedition medgifvits, icke utöfva inflytande på denna fråga. Visserligen förekomme bland dessa undantag ett eller annat, som snarare syntes vara att anse såsom anmälningsärende än såsom ansökningsärende, och derom följaktligen något särskildt undantagsstadgande i 12 § icke skulle erfordras, då frihet från

skyldighet att deröfver lösa protokoll följde redan af den allmänna bestämmelsen i 10 §. Anledningen till denna oegentlighet funnes emellertid angifven i nyss åberopade motiv, der det i afseende härå säges, att de i 12 § upptagna undantag äro beroende derpå, att antingen, med afseende på obetydligheten af den ifrågasatta åtgärden eller dess återkallande, innan någon egentlig handläggning af saken egt rum, någon lösen ansetts icke skäligen böra utkräfvas, eller ock att saken är af sådan beskaffenhet, *att någon sökande i egentlig mening icke deri finnes, men att med hänsyn till tvetydigheten häraf frihet från lösen till förekommande af missbruk funnits böra uttryckligen föreskrifvas.* Någon tvetydighet i fall, sådana som det nu ifrågavarande, hade icke ansetts förefinnas, hvarför dessa anmälningsärenden icke blifvit i 12 § omnämnda. Faran för missbruk af utkräfvande af expeditionslösen i sådana fall vore väl äfven i allmänhet ganska ringa. Åtminstone här i hufvudstaden hade vederbörande aldrig ifrågasatt att öfver anmälningar af nu ifrågavarande beskaffenhet utfärda protokollsutdrag mot lösen, hvilken i sådant fall skulle årligen uppgå till högst betydliga belopp.

Då protokollsutdrag öfver de af klaganden hos polismyndigheten i Upsala gjorda anmälningar rörande hållande af konserter derstädes, enligt hvad nu blifvit utveckladt, lagligen icke bort för klagandens räkning utskrifvas och lösen för desamma af honom utkräfvas, hade naturligtvis kronan icke kunnat hafva något anspråk på erhållande af stämpelafgift för samma protokollsutdrag. Friherre R:s omsorg om kronans rätt i detta afseende hade således varit fullkomligt obehöflig.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, ansåg jag det vara så uppenbart, att klaganden icke varit skyldig utlösa protokollsutdrag öfver de af honom gjorda anmälningar, om hvilka i detta fall vore fråga, att det måste betraktas såsom tjenstefel af friherre R. att hafva för samma protokollsutdrag affordrat klaganden och hos honom uttagit lösen; och kunde jag så mycket mindre undgå att beifra det oförstånd i embetsutöfning, hvartill friherre R., i sin egenskap af polismästare, gjort sig skyldig, som friherre R. i sitt ofvanberörda yttrande vidhållit och sökt försvara den origtiga uppfattning af de af honom åberopade författningar, som föranledt honom att i förevarande fall af klaganden utkräfva lösen för protokollsutdragen af den 13 november 1884 samt den 16 mars 1884, hvadan friherre R. kunde antagas komma att äfven i andra framdeles inträffande likartade fall tillämpa sagda författningar på sätt, som nu skett. Fördenskull uppdrog jag åt advokatfiskalsembetet i Svea hofrätt att inför hofrätten lagligen tilltala friherre R. för det oförstånd i embetsutöfning, som han i nu angifna hänseende låtit komma sig till

last och derför å honom yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet, med föreskrift tillika att dervid jemväl borde yrkas åläggande för friherre R. att till klaganden återbära det lösenbelopp, som af denne obehörigen utkräfts, eller tillhopa sju kronor.

På det åtal, advokatfiskalsembetet i anledning häraf anstälde, meddelade hofrätten utslag den 28 juli 1885 af innehåll, att, som Hedenblad icke uti ifrågavarande fall varit kärande, klagande eller sökande och det följaktligen icke enligt 10 § i ofvanberörda kongl. förordning den 7 december 1883 ålegat honom att lösa de i omförmälta ärenden förda protokoll, men friherre R., såsom polismästare i Upsala, det oaktadt affordrat Hedenblad lösen för samma protokoll och jemväl låtit hos honom uttaga denna lösen, alltså pröfvade hofrätten, med stöd af 25 kap. 17 § strafflagen, rättvist döma friherre R. att för berörda olagliga förfarande i embetet böta tjugu kronor, äfvensom förpligta honom att till Hedenblad återbära det sålunda obehörigen uttagna lösenbeloppet, sju kronor.

I min embetsberättelse till sistlidna års riksdag (sid. 45—52) redogjordes för det åtal, som af advokatfiskalsembetet i Göta hofrätt anstälts mot en tillförordnad ordförande i Tunaläns häradsrätt, för det en person ådömts straff för stöld i förening med inbrott i stället för ansvar för snatteri. Sedan berörda åtal af bemälde hofrätt genom utslag den 11 juli 1884 ogillats och advokatfiskalsembetet häröfver hos Kongl. Maj:t anfört underdåniga besvär, har Kongl. Maj:t, enligt utslag den 19 februari 1885 funnit skäl icke vara anfördt, som kunde verka ändring i hofrättens utslag.

Vid granskning af de från kronohäktet i Vestervik hit inkomna fångförteckningar för år 1882, anmärktes, bland annat, att nedannämnda af Norra och Södra Tjusts häradsrätt meddelade utslag angående häktade personer blifvit allt för sent expedierade, nämligen ett af den 29 december 1881 angående skräddaren C. J. Augustsson, till fängelset ankommet först den 9 januari 1882, ett af den 19 i sistnämnda månad angående fattighjonet P. G. Persson, ankommet för verkställighet först den 9 påföljande februari, samt ett af den 19 maj 1882 angående arbetskarlen A. A. Carlsson, till häktet insändt först den 31 i samma månad.

Då det således syntes, som skulle den i kongl. kungörelsen den 16 september 1873 stadgade tid, inom hvilken underdomstols å landet utslag angående häktade personer böra expedieras, hafva i förevarande fall

öfverskridits, anmodades i skrifvelse den 22 december 1883 domhafvanden i Norra och Södra Tjusts domsaga att hit inkomma med yttrande angående anledningen dertill att ifrågavarande utslag icke blifvit, förr än som skett, expedierade. Då emellertid den 10 april 1884 ännu icke något svar å denna skrifvelse försports, förnyades i skrifvelse sistnämnda dag berörda förfrågan. Efter att en längre tid hafva förgäfves afvaktat insändandet af det sålunda två gånger från domhafvanden infordrade yttrandet, aflät jag, med erinran härom, den 14 februari 1885 ytterligare en skrifvelse till domhafvanden och tillkännagaf deri, att jag intill utgången af påföljande mars månad afvaktade svar å den nu för tredje gången gjorda framställningen, hvarefter andra åtgärder komme att af mig i ärendet vidtagas. Då likväl icke heller detta föreläggande medförde åsyftad verkan, anmodade jag i skrifvelse den 11 april 1885 tillsyningsmannen vid förenämnda kronohäkte att till mig insända de ifrågavarande utslagen, försedda med anteckning om dagen, då hvart och ett af dem för verkställighet ankommit till häktet.

Sedan bemälde tillsyningsman med skrifvelse den 15 i sistnämnde månad hit insändt styrkta afskrifter af omförmälda utslag, försedda med de begärda anteckningarna, fann jag af samma anteckningar rigtigheten af de gjorda anmärkningarna angående utslagens allt för sena expedierande bekräftad, och uppdrog fördenskull åt advokatfiskalsembetet i Göta hofrätt att inför hofrätten lagligen tilltala häradshöfdingen i Tjusts domsaga, hvilken, då ifrågavarande utslag af häradsrätten meddelats, der fört ordet och således vore för utslagens expedierande inom föreskrifven tid ansvarig, samt å honom för de embetsförseelser, som han i anmärkta hänseendet låtit komma sig till last, yrka ansvar efter lag och sakens beskaffenhet.

Efter föregången skriftvexling meddelade hofrätten den 21 december 1885 utslag, af innehåll att som häradshöfdingen, hvilken haft skyldighet att expediera häradsrättens ofvanberörda utslag, medgifvit, att desamma, hvilka af honom öfverlemnats till direktören vid förenämnda kronohäkte, icke inom den i kongl. kungörelsen den 16 september 1873 stadgade tid kommit vederbörande för verkställighet tillhanda, samt häradshöfdingen för det dröjsmål, han sålunda låtit komma sig till last, ej haft att anföra giltig ursäkt, pröfvade hofrätten, i förmågo af 25 kap. 17 § strafflagen, rättvist döma honom att för en hvar af ofvan anmärkta försummelser böta femton kronor med tillsammans fyratiofem kronor.

I flera särskilda hit ingifna skrifter påkallade f. riksdagsmannen Jonas Andersson i Vårgårda anställande af åtal mot länsmannen i Kullings härads östra distrikt Fredrik Belfrage, förutom för åtskilliga andra embetsåtgärder, hvilka jag dock ansett icke vara af beskaffenhet att föranleda någon åtgärd från min sida, jemväl derför att Belfrage, hvilken enligt gällande bestämmelser hade till tjensteåliggande att till Elfsborgs regementes vapenöfningar samla och aflemna beväringsmanskapet från Horla och Norska skogsbygds socknar och, af anledning att samlingsplatsen för nämnda manskap, Kullabo gästgifvaregård, vore belägen inom Kullings härads vestra distrikt, egde för dylika förrättningar enligt gällande resereglemente åtnjuta ersättning för resa från sistnämnda distrikts gräns vid Lagmansholm till Kullabo gästgifvaregård och åter samt traktamente för hvarje dag, som åtgått till förrättningarna, för två särskilda sådana tjensteresor den 28 maj och den 20 juni 1883 i afgifna räkningar tillgodofört sig och uppburit för hvarje gång två dagars traktamente efter fyra kronor 50 öre för dag med nio kronor, oaktadt Belfrage för hvarje af dessa resor användt mindre än en dag, i det han vid båda tillfällena anländt till Alingsås med det bantåg, som afgått från Herrljunga station, i hvars omedelbara närhet Belfrage vore bosatt, klockan mellan 5 och 6 på förmiddagen, från Alingsås omedelbart fortsatt färden med skjuts till Kullabo gästgifvaregård, der han båda gångerna stannat endast en kort stund, samt derefter återvändt till Alingsås och derifrån fortsatt återresan till Herrljunga med bantåg, som dit ankommit på förmiddagen samma dag, så att för hela förrättningen hvarje gång åtgått endast omkring sju timmar; till stöd för hvilka uppgifters sanningsenlighet angifvaren åberopat såsom vittnen t. f. länsmannen J. L. Rylin i Herrljunga, fjerdingsmännen Janne Olsson i Holmen och Zacharias Magnusson i Bodarne, samt handlanden J. A. Larsson och handelsbiträdet J. A. Johansson i Alingsås.

De af Belfrage öfver omförmälda tjensteresor afgifna räkningar, hvilka funnos intagna i ett vid den hit först ingifna angifvelseskriften fogadt utdrag af rådstufvurättens i Venersborg dombok för den 18 augusti 1884 i mål mellan stadsfiskalen C. Hammarström, å tjenstens vägnar, efter angifvelse af Belfrage, å ena, samt Jonas Andersson å andra sidan, angående ansvar för falsk angifvelse, befunnos vara i hithörande delar af följande lydelse:

1) »N:o 1. Kostnadsräkning för undertecknades inställelse vid Kullabo för aflemnande af det till Kongl. Elfsborgs regemente hörande beväringsmanskap 1:sta klass år 1883.

Maj 27. Biljett från distriktets gräns Lagmansholm — — — — — —
Två dagars traktamente à 4,50 ..... 9 —

Summa 16,58.

Herrljunga i länsmanskontoret den 29 Maj 1883.

Fredrik Belfrage».

och

2) »Kostnadsräkning för undertecknads inställelse vid Kullabo för aflemnande af det till Kongl. Elfsborgs regemente hörande beväringsmanskap 2:a klass år 1883.

Juni 19. Biljett från distriktets gräns Lagmansholm — — — — — —
Två dagars traktamente à 4,50 ..... 9 —

Summa 16,58.

Herrljunga i länsmanskontoret den 19 Juni 1883.

Fredrik Belfrage.

Sexton kronor 58 öre qvitteras.

Fredrik Belfrage».

Af förenämnda utaf angifvaren till vittnen åberopade personer hade handelsbiträdet Johansson samt fjerdingsmännen Olsson och Magnusson utfärdat bland andra följande, med de olika angifvelseskrifterna till mig i hufvudskrifter eller styrkta afskrifter insända intyg:

1) »På begäran får undertecknad härmed under edelig förpligtelse intyga, att jag onsdagen den 20 Juni 1883 vid Alingsås jernvägsstation afhemtade Herr Kronolänsman Fredrik Belfrage åtföljd af studeranden Lundgren och skjutsade båda dessa herrar till Kullabo samt åter till Alingsås.

Vid detta tillfälle aflemnades å Kullabo andra klassens beväringsmanskap, som skulle afmarschera till exercisplatsen Fristads hed. Alingsås den 20 Juni 1884. J. A. Johansson, Handelsbiträde. Bevittnas af Gustaf Engberg, Handlande; J. A. Larsson, Handlande.»

2) »Af t. f. Kronolänsman J. L. Rylin var undertecknad beordrad att i egenskap af fjerdingsman inställa mig å Kullabo gästgifvaregård såsom biträde vid aflemnandet af det till Kongl. Elfsborgs Regemente hörande beväringsmanskap af 1883 års andra klass. För angifvet ändamål inställde jag mig i Kullabo tidigt på morgonen Onsdagen 20 Juni 1883. Att kronolänsmannen Fredr. Belfrage, skjutsad af Handelsbiträdet J. A. Johansson i Alingsås, samma morgon omkring klockan sju anlände till Kullabo, der Belfrage i och för tjensteärendet stannade omkring en

half timma. Att Belfrage omedelbart derefter reste åter från Kullabo med samma skjuts, han dit ankommit, samt att Belfrage med full säkerhet medhann att komma till sitt hem i Herrljunga på förmiddagen samma dag den 20 Juni 1883.

Att detta mitt intyg är fullt öfverensstämmande med verkliga förhållandet, får jag härmed under edspligt bestyrka. Alingsås och Bodarne den 7 Februari 1885. Zack. Magnusson. Bevittnas af A. J. Sjöberg. J. F. Hallgren Lindås», och

3) »Undertecknad, som den 13 Februari 1884 meddelat intyg rörande tillvägagåendet, då kronolänsmannen Fr. Belfrage den 20 Juni 1883 verkstälde en tjensteresa till Kullabo, får härmed lemna det tillägg till samma intyg att Belfrage af Handelsbiträdet J. A. Johansson skjutsad från Alingsås till Kullabo gästgifvaregård och dit anlände omkring klockan sju på morgonen. Efter vid pass en half timmes vistande på stället, återvände Belfrage från Kullabo till Alingsås och att Belfrage med säkerhet medhann hemkomma till Herrljunga på förmiddagen samma dag eller den 20 Juni. Holmen vid Alingsås den 5 Februari 1885. Janne Olsson, Fjerdingsman.» (Sigill).

Öfver angifvelsen hörd förklarade Belfrage i afgifvet yttrande att påståendet, det han skulle verkstält ifrågavarande resor på en dag vore sanningslöst. På sätt räkningarne angåfve, hade resorna skett, hvilket Jonas Andersson mycket väl kände. Dock skulle väl ingen kunnat bestrida Belfrage två dagars traktamente, derest han vid hvardera af dessa förrättningar rest på ett helt dygn, d. v. s. börjat resan klockan tre på morgonen för att medhinna nattsnälltåget klockan fyra och sedan återkomma till jernvägsstationen klockan jemt tolf följande natt, om tåget kommit i rätt tid, hvadan redan ett nytt dygn ingått, innan Belfrage hunnit sitt hem. Också angåfves i resereglementet den väglängd, som på hvarje dygn skulle tillryggaläggas, till minst sex mil, men i detta fall uppginge väglängden till något öfver nio mil, hvilken vägsträcka rimligtvis icke kunde tillryggaläggas i sin helhet på sjelfva förrättningsdagen.

Då likväl ofvan intagna intyg syntes gifva stöd åt Jonas Anderssons påstående, att Belfrage till förrättningen den 20 juni 1883 icke användt mer än en dag, samt Jonas Andersson åberopat uppgifna personer såsom vittnen till bestyrkande af sanningsenligheten i öfrigt af de utaf honom uppgifna förhållandena, fann jag nödigt inhemta kännedom om hvad förenämnde handlanden Larsson, handelsbiträdet Johansson och t. f. länsmannen Rylin kunde hafva att i saken upplysa.

Vid den 2 mars 1885 på min anmodan inför magistraten i Alingsås anställdt förhör med Larsson och Johansson berättade desse:

1) *Larsson:* att han två gånger skjutsat Belfrage från Alingsås till Kullabo, den ena gången, såsom han ville minnas den 28 maj 1883, den andra gången deremot under ett annat år; att vid dessa tillfällen, efter hvad han ville erinra sig, de afrest från Alingsås klockan mellan fem och sex på morgonen och återkommit dit på förmiddagen; att Belfrage ena gången ditkommit med morgontåget och då hemtats af Larsson vid jernvägsstationen, hvaremot han andra gången kommit dagen förut och varit i staden öfver natten; att Belfrage ena gången varit åtföljd af sin sons informator, som, efter hvad Larsson sedermera hört berättas, äfven varit biträde på hans kontor, och andra gången af en fjerdingsman; men att Larsson, som icke fästat vidare vigt vid dessa resor, icke kunde påminna sig, vid hvilketdera tillfället ena eller andra af omförmälda förhållanden i afseende å ankomsttid och följeslagare egt rum; och

2) *Johansson:* att han i allo vidkändes innehållet af det af honom den 20 juni 1884 afgifna — här ofvan intagna — intyg, med tillägg att afhemtningen vid jernvägsstationen egt rum tidigt på morgonen den 20 juni 1883, efter hvad han ville minnas klockan mellan fem och sex; att Belfrage och Lundgren varit der, innan Johansson ankommit med skjutsen, och genast satt sig i åkdonet; att han väl förmodade, att de ankommit till stationen med något tåg samma dag, men dock ej bestämdt visste, om detta varit förhållandet; att de under färden ej besökt något annat ställe än Kullabo; samt att återkomsten till Alingsås, såsom han ville erinra sig, skett vid middagstiden.

I infordradt yttrande meddelade derefter *Rylin:*

att han visserligen icke varit Belfrage följaktig på dennes resor den 28 maj och den 20 juni 1883 till Kullabo, men nämnde dagar derstädes med honom sammanträffat vid beväringsmanskapets aflemnande;

att Rylin vid dessa tillfällen icke sett Belfrage komma eller, såvidt Rylin kunde erinra sig, resa med något tåg, men att Belfrage, enligt hvad denne för Rylin yttrat och i öfrigt vore för Rylin bekant, vid ett af dessa tillfällen, troligen den 20 juni 1883 anländt till Alingsås med nattåget på morgonen klockan 5,43, hvaremot Rylin icke visste, när Belfrage vid det andra af ifrågavarande tillfällen anländt till Alingsås; samt

att Belfrage vid båda dessa tillfällen återkommit till Herrljunga samma dagar, som beväringsynglingarne vid Kullabo aflemnats.

Vid sammanställande af hvad de utaf Jonas Andersson åberopade personer i saken berättat, kunde jag icke fästa afseende vid Belfrages påstående, att Jonas Anderssons uppgifter rörande den tid, som åtgått till ifrågakomna tjenstförrättningar, skulle vara sanningslösa. Tvärtom fann jag dessa uppgifters rigtighet vara genom den utredning, som redan i

saken vunnits, så vitsordad, att jag ansåg mig icke kunna undandraga mig att ställa Belfrage under tilltal för den förbrytelse i tjensten, hvartill han, på sätt mot honom blifvit angifvet, syntes hafva gjort sig skyldig. Derest, såsom vid en utredning inför domstol sannolikt komme att blifva till fullo ådagalagdt, Belfrage till hvarje af ifrågavarande resor icke användt mer än en dag, hade han i strid mot gällande resereglemente obehörigen tillgodoräknat sig och uppburit för hvarje gång ett belopp af fyra kronor 50 öre eller tillhopa nio kronor. Den summa, som sålunda blifvit obehörigen frånhänd statsverket, kunde visserligen anses vara jemförelsevis obetydlig; men beskaffenheten af det tjenstefel, Belfrage genom utfärdandet af de origtiga reseräkningarne låtit komma sig till last, var icke beroende på storleken af det belopp, som han derigenom tillskansat sig, utan på anledningen till att, och de omständigheter under hvilka, felsteget blifvit begånget. Att i detta fall, så vidt den i målet vunna utredning gåfve vid handen, Belfrage icke felat af ovarsamhet, utan att det fel, hvartill han gjort sig skyldig, härrört af egennytta, ansåg jag vara obestridligt, om än det kunde anses, att han i anmärkta hänseendet förgått sig af förhastande. Med afseende härå och på grund af hvad i denna sak förekommit mot Belfrage, uppdrog jag fördenskull åt den allmänne åklagare, konungens befallningshafvande i Elfsborgs län dertill förordnade, att vid vederbörlig domstol lagligen tilltala Belfrage för det tjenstefel, som han, enligt hvad nu blifvit utveckladt, låtit i angifna hänseendet komma sig till last, samt att, sedan angifvaren lemnats tillfälle att uppgifva den bevisning, som funnes tillgänglig i målet samt detta i öfrigt vunnit behörig utredning, å Belfrage yrka det ansvar, hvartill lag och sakens utredda beskaffenhet kunde föranleda, äfvensom att i sammanhang härmed framställa yrkande om Belfrages förpligtande att till Kongl. Maj:t och kronan återbära det af honom i ofvan omförmälda afseende obehörigen uppburna belopp.

Efter det i anledning häraf åtal mot länsmannen Belfrage blifvit vid Kullings häradsrätt anställdt, meddelade bemälde häradsrätt utslag den 30 december 1885, deri häradsrätten utlät sig att, enär Belfrage vidgått, att han för två till Kullabo gästgifvaregård företagna tjensteresor den 28 maj och den 20 juni 1883 i afgifna räkningar tillgodofört sig och sedermera jemväl uppburit för hvarje gång två dagars traktamentsersättning efter fyra kronor 50 öre för dag, oaktadt han för hvarje af dessa resor icke användt mer än en dag; ty och som Belfrage uppgifvit, att han, af okunnighet om hvad nu gällande lag stadgade i ifrågavarande afseende och förledd af hågkomster från äldre resereglemente, verkstält de obehöriga debiteringarna, samt åklagaren häremot

ej kunnat ådagalägga, att Belfrage för egen fördel förbrutit sig i embetet; alltså och då Belfrage genom sina åtalade åtgöranden, hvilka vore att betrakta såsom fortsättning af en och samma förseelse, visat vårdslöshet i tjensten, pröfvade häradsrätten rättvist, i förmågo af 25 kap. 17 §, jemförd med 4 kap. 3 § strafflagen, fälla Belfrage att härför böta femtio kronor till kronan äfvensom ersätta angifvarens rättegångskostnad, hvilken emellertid, med afseende på hvad angifvaren kunde anses hafva varit nödd på rättegången kosta, icke af häradsrätten kunde fastställas till högre belopp än sextiofem kronor; och som Belfrage redan återburit det belopp, nio kronor, som han obehörigen uppburit, erfordrades i den delen af målet icke något häradsrättens utlåtande.

I *lagskipningens tillstånd* har under det senaste året någon förändring icke inträdt, hvilken föranleder mig att derom nu uttala annat omdöme än det, som i flera föregående härifrån afgifna embetsberättelser finnes uttryckt.

Den under sistlidna års sommar af mig företagna embetsresa omfattade Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands och Jemtlands län. Derunder besöktes länsstyrelserna, domkapitlets i Hernösand expedition, stadsdomstolarne och domarena på landet äfvensom dessa verks och embetsmäns arkiv jemte läns-, krono- och häradshäktena. Hvad derunder befans anmärkningsvärdt var, med undantag af två fall, hvilka föranledt åtal, af föga betydenhet och har ej påkallat vidare åtgärder än muntliga eller skriftliga erinringar, hvilka dels redan medfört rättelser i anmärkta hänseenden, dels föranledt åtgärder af vederbörande embetsmän till afhjelpande af påpekade brister. I fängelserna syntes ordning och snygghet råda och öfver fångarnes behandling förspordes icke några befogade klagomål.

Det under resan hållna diarium kommer att jemte justitieombudsmansexpeditionens diarier och registratur öfverlemnas till lagutskottet.

Vid 1885 års början voro af förut inkomna klagomål fortfarande under handläggning 2,
under år 1885 inkommo klagomål till ett antal af 88,
Summa klagomål under handläggning år 1885 90.

Af dessa hafva

lemnats utan åtgärd	51,
återkallats	5,
efter vederbörandes hörande fått förfalla	22,
hänvisats till åtal	8,
vid 1885 års slut såsom fortfarande under handläggning balanserats	4,
Summa	90.

Under år 1885 hafva åtal förordnats för embetsfel,

anmärkta under årets embetsresa	2,
upptäckta vid fångförteckningars granskning	2,
af annan förekommen anledning	1,
hvartill komma de under året förordnade åtal, som föranledts af förd klagan	8,
Summa	13.

Enligt hvad den hos högsta domstolen jemlikt kongl. stadgan den 21 april 1876 förda minnesbok utvisar, har under år 1885 icke förekommit något mål af beskaffenhet, att för dess afgörande sammanträde af domstolens båda afdelningar skolat, enligt nämnda stadgas föreskrift, ega rum, ej heller något prejudikat, som af domstolens ena eller andra afdelning ansetts böra i nämnda bok intagas.

Från herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet har, på framstäld förfrågan, erhållits det svar, att någon förklaring öfver lagen, i den ordning § 19 regeringsformen föreskrifver, icke blifvit meddelad under den tid, som förflutit efter början af nästlidna års riksdag.

Till fullgörande af den i § 14 af instruktionen för justitieombudsmannen lemnade föreskrift om afgifvande af redogörelse för behandlingen af Riksdagens hos Kongl. Maj:t anmälda beslut och i underdånighet gjorda framställningar, har jag från kongl. statsdepartementen förskaffat mig uppgifter

dels om de af Riksdagen år 1885 aflåtna underdåniga skrifvelser och om de åtgärder, hvilka i anledning af dem blifvit vidtagna; varande, i enlighet med dessa uppgifter, förteckning upprättad öfver de genom nämnda skrifvelser anhängiggjorda ärenden, som icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande;

dels ock rörande sådana genom de senaste Riksdagarnes till Kongl. Maj:t aflåtna underdåniga skrifvelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i den till nästlidna års Riksdag afgifna embetsberättelse upptagas såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda; och hafva i fråga om dessa ärenden meddelats uppgifter om de åtgärder, som med dem blifvit vidtagna under tiden efter afgifvandet af senaste embetsberättelse.

Omförmälda uppgifter, tillika med en tabell öfver de underdåniga skrifvelser, som af nästlidna års Riksdag till Kongl. Maj:t aflätos, finnas införda i bilagan till denna berättelse.

Stockholm i januari 1886.

L. W. LOTHIGIUS.

e. f.

C. von Schulzenheim.

BILAGA

till

RIKSDAGENS JUSTITIE-OMBUDSMANS EMBETSBERÄTTELSE

till 1886 års Riksdag.

I.

Uppgifter från de särskilda kongl. statsdepartementen på de af Riksdagen år 1885 aflåtna underdåniga skrifvelser jemte anteckningar om de åtgärder, som i anledning deraf blifvit vidtagna).*

1:o. Kongl. justitie-departementet.

1:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 17 februari 1885, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård. (1.)

Lag i ämnet utfärdad den 1 maj 1885.

2:o af den 21 februari, angående verkställd omröstning öfver högsta domstolens ledamöter. (2.)

1885 den 27 februari i statsrådet anmäld, och lagd till handlingarna.

3:o af samma dag, angående val af justitie-ombudsman och suppleant för honom. (4.)

1884 den 27 februari i statsrådet anmäld, och lagd till handlingarna.

4:o af den 28 februari, med förslag till lag angående ändrad lydelse af 22 § i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875. (8.)

Sedan högsta domstolen blifvit hörd, har Kongl. Maj:t den 30 oktober 1885 utfärdat lag i ämnet.

5:o af den 17 mars, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förändrade bestämmelser rörande ordalagen vid edgångs fullgörande. (17.)

1885 den 27 mars i statsrådet anmäld, och lagd till handlingarna.

6:o af samma dag, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag dels till lag angående säkerhet för utbekommande af utflyttningsbidrag och andra ersättningar i anledning af laga skifte, dels ock till förordning angående tillägg till 136 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 november 1866. (18.)

Lag och förordning i ämnet utfärdade den 1 maj 1885.

---

*) De vid slutet af hvarje rubrik utsatta siffertal visa skrifvelsens nummer i tionde samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll.

7:o af samma dag, med förslag till lag angående ändrad lydelse af 24 kap. 32 § kyrkolagen. (19.)

Sedan samtliga domkapitlen i riket äfvensom Stockholms stads konsistorium och hofkonsistorium inkommit med infordrade underdåniga utlåtanden, har Kongl. Maj:t den 26 november 1885 förklarat förevarande lagförslag nu icke föranleda till någon Kongl. Maj:ts vidare åtgärd, men uppdragit åt chefen för justitiedepartementet att närmare tiden för nästa kyrkomöte ånyo inför Kongl. Maj:t anmäla detta ärende.

8:o af den 28 mars, rörande af Kongl. Maj:t föreslagen och af Riksdagen antagen ändring i § 72 riksdagsordningen. (21.)

1885 den 29 maj i statsrådet anmäld; hvarefter ändringen blifvit i vederbörlig ordning genom svensk författningssamling promulgerad.

9:o af samma dag, angående af Riksdagen beslutad ändring i regeringsformen. (22.)

1885 den 16 maj meddelades nådigt svar å rikssalen.

10:o af den 31 mars, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i 9, 51 och 52 §§ konkurslagen. (23.)

Lag i ämnet utfärdad den 1 maj 1885.

11:o af den 18 april, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående lösdrifvares behandling. (24.)

Sedan högsta domstolen blifvit hörd, har Kongl. Maj:t den 12 juni 1885 utfärdat lag i ämnet.

12:o af den 22 april, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förändrad lydelse af §§ 6 och 7 regeringsformen. (26.)

1885 den 7 maj i statsrådet anmäld, och lagd till handlingarna.

13:o af den 25 april, angående ändring af § 4 i lagen för rikets ständers bank. (29.)

Efter det högsta domstolen blifvit hörd, har Kongl. Maj:t den 3 juli 1885 utfärdat förordning i ämnet.

14:o af den 12 maj, med förslag till lag angående ändrad lydelse af 121 och 134 §§ utsökningslagen. (49.)

Sedan högsta domstolen blifvit hörd, har Kongl. Maj:t den 30 oktober 1885 utfärdat lag i ämnet.

15:o af samma dag, angående utredning af hvad som bör vara att till fast eller lös egendom hänföra. (50.)

Frågan är beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

16:o af samma dag, med förslag till lag angående lydelsen af judes edliga förpligtelse. (51.)

Sedan högsta domstolen blifvit hörd, har Kongl. Maj:t den 30 oktober 1885 utfärdat lag i ämnet.

17:o af samma dag, med förslag till lag angående byggnad och underhåll af kyrka med hvad dertill hörer, så ock af särskild sockenstufva. (52.)

Sedan högsta domstolen blifvit hörd, har Kongl. Maj:t den 12 juni 1885 utfärdat lag i ämnet.

18:o af den 15 maj, angående reglering af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel. (54.)

1885 den 29 maj i statsrådet anmäld, och föreskrifter i ämnet vederbörande meddelade.

19:o af samma dag, om framläggande af förslag till ny lag om aktiebolag. (71.)

Kongl. Maj:t har den 30 innevarande månad uppdragit åt en komité att utarbeta lagförslag i detta med flera sammanhängande ämnen.

20:o af den 20 maj, om ändrade bestämmelser beträffande ersättning åt vittne, som i brottmål blifvit af allmän åklagare inkalladt och sig inställt. (72.)

Sedan nya lagberedningen afgifvit förslag till författning i ämnet, hvaröfver högsta domstolen blifvit hörd, har statskontorets underdåniga utlåtande i ämnet infordrats.

21:o af samma dag, om förslag till lagändringar för afhjelpande af vissa brister i gällande inteckningsförordning. (73.)

Sedan inom justitiedepartementet utarbetats förslag till lag om tillägg till 19 och 43 §§ i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875, hvaröfver högsta domstolen blifvit hörd, har Kongl. Maj:t beslutit till Riksdagen aflåta proposition i ämnet.

Stockholm den 31 december 1885.

G. R. Lilienberg.

2:o. Kongl. utrikes-departementet.

22:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 15 maj 1885, angående reglering af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel. (55.)

1885 den 12 juni i underdånighet föredragen, och statskontoret genom nådigt bref för skeende anordningar om Riksdagens berörda skrifvelse underrättadt.

23:o af den 20 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående med Portugal afslutad handels- och sjöfartstraktat. (70.)

1885 den 12 juni i underdånighet föredragen och befordrad till verkställighet.

Stockholm den 31 december 1885.

Alfr. Lagerheim,
Kabinettssekreterare.

3:o. Kongl. landtförsvars-departementet.

24:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 20 maj 1885, angående reglering af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel. (56.)

Föredrogs den 5 juni och meddelades arméförvaltningen och statskontoret till kännedom

och efterrättelse i hvad hvartdera embetsverket rörde, äfvensom andra vederbörande myndigheter i dem angående delar, hvarvid tillika föreskrefs om vidtagande af åtgärder, som af de uti skrifvelsen anmälda besluten föranleddes.

Vidare hafva en del nya aflöningsstater blifvit utfärdade att från 1886 års början ända till efterrättelse.

Med anledning af Riksdagens beslut i 8:de punkten hafva föreskrifter, under hvilka vilkor och till hvad belopp deri omförmälda ersättning för störtade eller skadade nummerhästar må vederbörande rusthållare tillkomma, under den 19 juni blifvit arméförvaltningen till kungörande meddelade; hvaremot Kongl. Maj:t, efter det vederbörande blifvit hörde, funnit den rusthållare sålunda medgifna rättighet till ersättning i vissa fall icke lämpligen kunna, på sätt ifrågasatt blifvit, än vidare utsträckas.

I anledning af beslutet under 12:te punkten har Kongl. Maj:t, efter vederbörandes hörande, på grund af dervid vunnen utredning förklarat, att i fråga om aflöningen till manskapet vid garnisonskommenderingarna i Karlskrona annan ändring ej för närvarande borde ske, än att vid den nya garnisonskommenderingen i början af år 1886, samt derefter tillsvidare vid garnisonskommenderingar till Karlskrona, ur indelta armén, vice korpralerne skola tillgodonjuta enahanda dagaflöning, som vid tjenstgöringstillfällen bestås korpralerne af indelta armén.

Till följd af beslutet under 20:de punkten, i hvad detsamma afser rusthållskavalleriet, utfärdades den 19 juni nådig förordning angående öfverflyttning på statsverket af anskaffningen och underhållet af beklädnads-, bevärings-, remtygs- samt häst- och sadelmunderingspersedlarne vid detta kavalleri. Om statsverkets öfvertagande af anskaffningen och underhållet af rusthållsinfanteriets beklädnads- och utredningspersedlar har Kongl. Maj:t, efter det rusthållarne blifvit i ämnet hörde, under den 23 december 1885 förordnat.

Med anledning af beslutet i 22:dra punkten blef uttrycklig förklaring beträffande de till landtförsvarsdepartementet hörande stater meddelad, att flera inqvarteringsbidrag icke må af en person på grund af flera befattningars innehafvande åtnjutas.

Hvad slutligen angår Riksdagens i 24:de punkten gjorda anhållan att Kongl. Maj:t täcktes vid dispositionen af de ordinarie anslagen under fjerde hufvudtiteln taga under öfvervägande, huruvida icke de af chefen för landtförsvarsdepartementet i statsrådsprotokollet för den 12 januari 1885 angifna förändrade grunder i fråga om rekrytering, tjenstetid, aflöning, utbildning m. m. vid de garnisonerade trupperna må böra vinna tillämpning så snart och i så vidsträckt mån, som förhållandena kunna medgifva, så har Kongl. Maj:t, efter verkställd utredning i sistnämnda hänseende, förordnat om förändrade bestämmelser i fråga om manskapets anställning och tjenstgöring samt om aflöningsförmånerna, att gälla från och med 1886 års ingång: vid Göta artilleriregemente, med undantag af det å Oscar Fredriksborg förlagda fästningskompaniet, äfvensom vid Vendes artilleriregemente och kronprinsens husarregemente, för det stammanskap, som efter sagda

tid vinner inträde i tjenst, samt det äldre stammanskap, med hvilket träffas aftal om förlängning i tjenstetiden eller om förändring i tidigare tjensteaftal.

25:o af den 20 maj, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel. (61.)

Anmäld genom finansdepartementet den 29 maj och transsumt af skrifvelsen, i hvad den tillhörde landtförsvarsdepartementets handläggning, detta departement meddeladt.

Föredrogs genom landtförsvarsdepartementet den 12 juni och meddelades vederbörande underrättelse om Riksdagens beslut i hithörande frågor, hvarjemte cirkulär till länsstyrelserna i vanlig ordning utfärdades angående det anvisade anslaget till gratifikationer åt qvarlefvande landtvärnsmän från 1808 och 1809 årens krig.

26:o af den 18 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny värnpligtslag. (63.)

Anmäld den 5 juni; och täcktes Kongl. Maj:t, med godkännande af hvad Riksdagen härutinnan föreslagit, i nåder fastställa ny värnpligtslag, att genom trycket i vanlig ordning till efterrättelse kungöras.

27:o af den 20 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären, äfvensom inom Riksdagen väckta förslag i dithörande ämnen. (65.)

Anmäld den 5 juni; och blef lag angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären af Kongl. Maj:t besluten att från trycket i vanlig ordning utfärdas.

Derjemte, och med afseende jemväl å hvad vid Riksdagen under öfverläggningarna till denna lag i ämnet förekommit, uppdrogs åt arméförvaltningen å civila departementet, marinförvaltningen och kammarkollegium att gemensamt, efter behörig utredning, till Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt utlåtande och förslag beträffande frågan, huruvida icke det penningevärde, hvarefter lindringen beräknades, borde, i stället för att orubbligt förblifva vid samma i lagen om lindringen angifna belopp, medelst förnyad uppskattning å lämpliga mellantider underkastas de förändringar, som kunde blifva erforderliga för att detta värde skulle kunna å hvarje tid ungefärligen motsvara de verkliga kostnaderna.

28:o af den 20 maj, i fråga om rotehållares befrielse från skyldighet att bygga och underhålla trossbodar samt fortskaffa trossen till och från mötesplatserna. (69.)

Anmäldes den 12 juni och remitterades till utlåtande af arméförvaltningen, äfvensom derefter Kongl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande meddelats befallning att inhemta rotehållarnes yttranden, huruvida desse, för den händelse den ifrågasatta befrielsen från skyldighet att bygga och underhålla trossbodar blefve dem beredd, ville medgifva att statsverket erhåller den rätt till redan befintliga kompanitrossbodar, som må rotehållarne tillkomma.

Dessa yttranden hafva ännu icke från alla länen inkommit.

29:o af den 20 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af viss kronan tillhörig, för närvarande till gardesregementena upplåten mark i hufvudstaden, samt om beredande af nya kasernetablissement för Svea och andra lifgardet m. m. (77.)

Föredrogs den 19 juni och meddelades i afskrift arméförvaltningen å vederbörande departement samt chefen för fortifikationen till behörig kännedom.

Med anledning af Riksdagens i skrifvelsen uttalade åsigt om lämpligheten att förflyttning inom kort kunde ega rum jemväl af lifgardets till häst kasernetablissement och att det åt samma garde för närvarande upplåtna kasernområde föryttrades till byggnadsplatser, anbefaldes chefen för fortifikationen att låta upprätta och till Kongl. Maj:t inkomma med förslag i sådant syfte, men att emellertid, utan afbidan på nämnda förslags fullständiga utarbetande, efter behörig undersökning afgifva yttrande beträffande öfriga i skrifvelsen förekommande frågor; och då det vore af vigt att de förberedande åtgärder, som erfordrades för påbörjande af den utaf Riksdagen medgifna försäljningen af mark till byggnadstomter, finge utan uppskof företagas, samt handhafvandet af de med försäljningen förenade mångfaldiga bestyr icke utan stor svårighet och allt för mycken omgång kunde besörjas genom de vanliga embetsmyndigheterna, behagade Kongl. Maj:t uppdraga åt öfversten i armén, öfverstelöjtnanten vid Svea lifgarde m. m. Erling Ribbing att härvid å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar föra talan samt afsluta nödiga öfverenskommelser och aftal, allt i öfverensstämmelse med honom meddelade närmare föreskrifter.

Sedan derefter chefen för fortifikationen sig yttrat i anledning af de uti Riksdagens skrifvelse omhandlade frågor beträffande omfånget och vilkoren för upplåtelse af mark till nya gator, samt plan blifvit fastställd ej mindre för framdragande af esplanaden från Ladugårdslands tull till Ladugårdslands strandgata, än äfven för reglering af det öfriga kronan tillhöriga området, har Kongl. Maj:t bemyndigat arméförvaltningen att å kronans vägnar till Stockholms stad under eganderätt kostnadsfritt upplåta den kronan tillhöriga mark, som erfordrades för vissa nya gator och gatudelar, äfvensom Kongl. Maj:t, på framställning af öfversten Ribbing, förklarat, att kronans nu till försäljning afsedda mark finge efter hand afyttras samt ordnandet af gator och gatudelar, der detta kronan tillkomme, företagas i den ordning, som till befordrande af tomtförsäljningen funnes lämplig.

För öfrigt hafva ritningar på nya kasernetablissement för fotgardesregementena blifvit af Kongl. Maj:t fastställda samt föreskrifter om byggnadsarbetenas påbörjande meddelade.

Stockholm den 30 december 1885.

J. E. Elliot.

4:o. Kongl. sjöförsvars-departementet.

30:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 18 maj 1885, angående antagande af ny värnpligtslag. (63.)

Den 5 juni 1885 genom landtförsvars-departementet i underdånighet anmäld inför Kongl. Maj:t och protokollsutdrag öfverlemnadt till sjöförsvars-departementet, hvarifrån samma dag nådiga föreskrifter, i hvad angår femte hufvudtiteln, vederbörande till efterrättelse meddelats.

31:o af den 19 maj, angående reglering af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel. (57.)

Den 5 juni 1885 föredragen och innehållet af den underdåniga skrifvelsen delgifvet vederbörande till kännedom och efterrättelse, äfvensom föreskrifter meddelade om verkställighet af i ämnet fattade beslut.

32:o af den 20 maj, angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären. (65.)

Den 5 juni 1885 föredragen i de delar, som afse befrielse från afgift till kronan för anskaffning och underhåll af den s. k. större båtsmansbeklädnaden samt allmän föreskrift i ämnet meddelad.

Stockholm den 31 december 1885.

R. E. Eckerström.

5:o. Kongl. civil-departementet.

33:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 4 mars 1885, angående de föreskrifna sammandragen af enskilda, med statsbidrag understödda, jernvägsaktiebolags räkenskaper. (9.)

Anmäldes den 29 maj, då kungörelse utfärdades angående ändrad lydelse af 3 § i nådiga instruktionen den 23 mars 1877 för de ombud, som å statens vägnar deltaga i årliga granskningen af enskilda, med statsbidrag understödda, jernvägsaktiebolags förvaltning och räkenskaper.

34:o af den 17 mars, om ändrade stadganden angående den så kallade allmänna strömrensningen. (20.)

Anmäldes den 27 mars och remitterades till kammarkollegii utlåtande efter länsstyrelsernas hörande; men detta utlåtande har ännu icke inkommit.

35:o af den 24 april, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om rätt för parter i kommunala mål och vissa fattigvårdsmål att med posten insända besvärsskrifter och öfriga handlingar. (27.)

Anmäldes den 12 juni; och utfärdades då

dels förordning om rätt för parter i kommunala mål och vissa fattigvårdsmål att med posten insända besvärsskrifter och öfriga handlingar;

dels förordning om rätt att i mål och ärenden, som tillhöra statsdepartements och förvaltande myndighets handläggning, insända handlingar med posten;

dels ock kungörelse om skyldighet för vederbörande tjenstemän att till part öfversända diariibevis.

36:o af den 5 maj, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående vilkoren för sådana statsbidrags äfvensom odlingslåns erhållande. (30.)

Anmäldes den 19 maj; och förordnade dervid Kongl. Maj:t, att Riksdagens beslut skulle till efterrättelse meddelas statskontoret samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, med befallning till styrelsen att, i anledning deraf, vidtaga de på styrelsen ankommande åtgärder och att vid afgifvande af yttrande och förslag angående anvisande af statsbidrag för arbeten af beskaffenhet, att deras utförande af styrelsen kontrollerades, taga i öfvervägande, huruvida särskilda vilkor och kontroller utöfver de i Riksdagens skrifvelser af den 27 april 1881 och den 11 juni 1883 angifna och af Kongl. Maj:t godkända vilkor syntes böra för hvarje särskildt företag föreskrifvas;

hvarjemte, i anledning af Riksdagens medgifvande, att annuiteten för lån, som ur den enligt nådiga kungörelsen den 28 september 1883 bildade fond med ändamål att genom lån understödja odling af sanka trakter utbetalades, finge bestämmas till åtta procent, deraf såsom ränta skulle räknas fyra och en half procent, nådig kungörelse i ämnet utfärdades.

37:o af den 5 maj, angående vissa eftergifter i fråga om det åt Hjelmarens och Qvismarens sjösänkningsbolag af staten beviljade låneunderstöd å 2,000,000 kronor. (31.)

Anmäld den 19 maj, dervid Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens i denna skrifvelse anmälda beslut, i hvad det afvek från Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, förordnade, att skrifvelsen skulle meddelas statskontoret till kännedom och efterrättelse samt sjösänkningsbolagets förständigande.

38:o af den 12 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af mark m. m. till Örebro stad för möjliggörande af reglering och kanalisering af Svartån. (36.)

Anmäldes den 5 juni och meddelades Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Örebro län, med befallning att delgifva vederbörande innehållet af skrifvelsen.

39:o af den 12 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående förklarande att, då staten öfvertager de af nu varande landshöfdingar, mot afdrag å lön, innehafvande boställsjordar, staten jemväl öfvertager vissa derå befintliga åbyggnader. (39.)

Anmäldes den 19 maj och meddelades domänstyrelsen till efterrättelse och vederbörandes tillkännagifvande.

40:o af den 12 maj, angående förändrade bestämmelser för handeln med vin och maltdrycker. (45.)

Anmäldes den 24 oktober, då kungörelse utfärdades angående försäljning af vin, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker.

41:o af den 12 maj, om utarbetande, till ledning vid landstingsmannavalen, af årliga folkmängdsuppgifter. (48.)

Anmäldes den 29 maj och remitterades till statistiska centralbyrån, hvars utlåtande till Kongl. Maj:t inkommit. Ärendet är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

42:o af den 18 maj, angående reglering af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel. (58.)

Anmäldes den 29 maj, dervid Kongl. Maj:t, med godkännande af de beslut, som af Riksdagen blifvit utöfver eller med afvikelse från hvad Kongl. Maj:t föreslagit fattade, samt med förklarande, att i fråga om tillgodonjutande af de utaf Riksdagen beviljade tillfälliga löneförbättringar skulle lända till efterrättelse hvad derom vore eller blefve föreskrifvet, förordnade, att Riksdagens skrifvelse skulle till kännedom och efterrättelse meddelas statskontoret äfvensom, i de delar dem särskildt anginge, öfriga vederbörande förvaltande verk, styrelser och chefer, med bemyndigande att hos statskontoret lyfta beviljade extra anslag; och hafva för öfrigt, i fråga om vissa punkter i Riksdagens skrifvelse, meddelats särskilda nådiga beslut, såsom:

under den 2 oktober, angående ordnandet af den i 12:e punkten omförmälda växtfysiologiska anstalten vid landtbruksakademiens experimentalfält; och

under den 12 juni, angående det enligt 19:e punkten anvisade anslag till utgifvande under år 1886 af polisunderrättelser; hvarjemte

under den 18 november till finansdepartementets handläggning öfverlemnats från Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län infordrad utredning om lämpligaste sträckningarna för de telegraf- eller telefonledningar i Bohuslänska skärgården, hvartill Riksdagen enligt 31:a punkten stält till Kongl. Maj:ts förfogande för sillfiskebedriftens främjande ett anslag för år 1885 af högst 24,000 kronor.

43:o af den 15 maj, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar. (62.)

Anmäldes den 29 maj och meddelades väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

44:o af den 20 maj, dels om fortsättning af arbetena å stambanan emellan Bräcke och Sollefteå, och dels om inköp och ombyggnad af Hudiksvalls jernvägsaktiebolags jernväg emellan Hudiksvall och Näsviken samt jernvägens utsträckning till norra stambanan. (67.)

Anmäldes den 29 maj, dervid Kongl. Maj:t, som, på sätt här nedan under 46:o förmäles, fattat beslut om lyftning af de till fortsättning af arbetena å stambanan emellan Bräcke och Sollefteå anvisade medel, fann godt, med förklarande, att den nya jernvägsanläggningen från Hudiksvall öfver Näsviken till Ljusdal skulle under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens inseende utföras, i nåder bemyndiga generaldirektören C. G. Beijer att, i enlighet med af

Riksdagen godkända vilkor, träffa aftal med Hudiksvalls jernvägsaktiebolag samt staden Hudiksvall och Hudiksvalls trävaruaktiebolag, angående inköp af Hudiksvall—Näsviksbanan och angående de af staden samt trävarubolaget under sådan förutsättning erbjudna upplåtelser af mark för jernvägsanläggningen och af flottleden emellan Hybosjön och sjön Gryttjen, samt angående öfriga dermed sammanhängande frågor.

45:o af den 20 maj, angående bestämmelser rörande kontroll öfver tillverkning af och handel med konstsmör. (75.)

Anmäldes den 2 oktober, då förordning angående kontroll å handeln med margarin eller konstgjordt smör utfärdades och landtbruksakademiens förvaltningskomité anbefaldes att, så fort ske kunde, utarbeta de i denna författning afsedda föreskrifter rörande sättet för verkställande af undersökning utaf margarin eller konstgjordt smör och formulär för intyg, äfvensom att öfversända erforderliga exemplar af formulären ej mindre till rikets landtbruksinstitut och de kemiska stationerna, än äfven, uppå reqvisition, till Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen.

46:o af den 20 maj, angående sättet för anskaffande af medel till vissa beslutna utgifter för statens jernvägsanläggningar och till lån åt enskilda jernvägar. (78.)

Anmäldes den 29 maj, då väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bemyndigades att i riksgäldskontoret, i den mån de funnes disponibla, efter behof lyfta dels de af Riksdagen anvisade anslag, å 2,000,000 kronor till stambanan emellan Bräcke och Sollefteå, och å två hundra fyratiosjutusen kronor till Söderhamns jernvägs inköp och ombyggnad, dels ock af anslaget å 2,154,000 kronor till inköp och ombyggnad af Sundsvalls—Torpshammars jernväg ett belopp af femhundratusen åtta hundra åttiofyra kronor 60 öre; äfvensom Sundsvalls jernvägsaktiebolags styrelse, i enlighet med nådigt beslut den 5 december 1884 och på deri stadgade vilkor, erhöll bemyndigande att af sistberörda anslag lyfta en million sex hundra femtiotre tusen ett hundra femton kronor 40 öre.

Stockholm den 31 december 1885.

V. L. Groll.

6:o. Kongl. finans-departementet.

47:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 28 februari 1885, angående eftergift af kronans rätt till danaarf efter enkan Maria Juliana Björkman, född Göransson. (7.)

Den 6 mars har Riksdagens beslut i förevarande ärende blifvit af Kongl. Maj:t gilladt samt meddeladt vederbörande till kännedom och efterrättelse.

48:o af den 10 mars, angående val af fullmägtige i riksbanken. (11.)

49:o af samma dag, angående val af fullmägtige i riksgäldskontoret. (12.)

Dessa två skrifvelser äro den 20 mars inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmälda och, såsom icke påkallande någon åtgärd, lagda till handlingarna.

50:o af den 24 april, angående vissa nya bestämmelser i afseende å mått och vigt. (28.)

Den 9 oktober har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig förordning om mått och vigt samt nådig kungörelse angående tillägg till nådiga kungörelsen angående afgifter för justering af mått och vigt.

51:o af den 5 maj, angående de i 63 § regeringsformen föreskrifna kreditivsummor. (32.)

Den 19 maj har Riksdagens i förevarande skrifvelse anmälda beslut meddelats statskontoret till kännedom.

52:o af den 12 maj, angående försäljning af en del smärre kronolägenheter. (35.)

Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut i detta ärende har den 29 maj meddelats vederbörande till kännedom och efterrättelse.

53:o af samma dag, angående afsöndring af jord från indragna bostället Bomsgården. (37.)

54:o af samma dag, angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Husby. (40.)

Hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen i förestående två ärenden beslutit, har den 19 maj meddelats domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse samt för vederbörandes förständigande.

55:o af samma dag, angående försäljning af indragna profossbostället Årbytorp. (38.)

Den 29 maj har Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut i detta ärende meddelats domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse.

56:o af samma dag, angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Stale. (41.)

Hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen i detta ärende beslutit, har den 29 maj meddelats domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse samt för vederbörandes förständigande, med befallning till styrelsen ej mindre att med Munkedals aktiebolag upprätta skriftligt aftal om försäljning till bolaget på fastställda vilkor af ifrågavarande jordrymd jemte vattenrätt att genast tillträdas, än äfven att draga försorg derom, att inteckning blefve i laga ordning meddelad till säkerhet för den boställets innehafvare förbehållna rätt till väg och plats för vattenhemtning samt vattning af boställets kreatur.

57:o af samma dag, angående efterskänkande af kronans rätt till två danaarf. (42.)

Den 19 maj har Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut i förevarande ärenden meddelats vederbörande till kännedom och efterrättelse.

58:o af samma dag, angående inlösen af skattefrälseräntor m. m. (44.)

Sedan kammarkollegium i anledning af denna Riksdagens skrifvelse afgifvit förslag till de ytterligare bestämmelser, som kunde anses i ämnet erforderliga, har Kongl. Maj:t den 11 september låtit utfärda nådig förordning angående inlösen af skattefrälseräntor, kronotionde, som innehafves under enskild egenderätt, samt arbets- eller hofveriskyldighet till skatte-

såld kronoegendom; hvarjemte statskontoret anbefalts att af under händer varande medel förskjuta de belopp, som för utskyldernas eller besvärens inlösande kunna ifrågakomma att af statsmedel gäldas, samt för hvarje år hos Kongl. Maj:t anmäla förskottten till ersättande af Riksdagen.

59:o af den 15 maj, angående reglering af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel. (53.)

Vid föredragning den 19 maj af ifrågavarande skrifvelse har Kongl. Maj:t, med godkännande af de utaf Riksdagen bestämda vilkor i fråga om dels det på extra stat för år 1886 beviljade anslaget å 95,000 kronor för vidtagande af åtgärder i syfte att mot eldfara skydda Stockholms slott dels upplåtande åt Hennes Maj:t Drottningen af Ulriksdals slott såsom enkesäte, förordnat, att hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen sålunda beslutit skulle meddelas riksmarskalksembetet och statskontoret till kännedom och efterrättelse.

60:o af den 21 maj, angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller distillerade spirituösa drycker. (83.)

Den 29 maj har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig förordning angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller distillerade spirituösa drycker.

61:o af samma dag, angående tullbevillningen. (84.)

Sedan vid föredragning den 26 juni af ifrågavarande skrifvelse, i hvad den rörde ändring af tullen å vin, herr ministern för utrikes ärendena meddelat, att, enligt från Kongl. Maj:ts minister i Lissabon ingången underrättelse, den med Portugal under den 10 april innevarande år afslutade handels- och sjöfartstraktat blifvit af portugisiska cortes antagen, har Kongl. Maj:t förstnämnda dag låtit utfärda nådig kungörelse angående ändring af tullen å vin, att lända till efterrättelse från och med den 11 sistlidne juli.

Vid föredragning den 9 oktober af ifrågavarande skrifvelse i öfriga delar, sedan kommerskollegium och generaltullstyrelsen afgifvit gemensamt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t förordnat, att ny tulltaxa skulle utfärdas att lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1886.

62:o af samma dag, angående bevillning af fast egendom samt af inkomst. (85.)

Sedan statskontoret och kammarrätten i anledning af förevarande skrifvelse gemensamt afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, har Kongl. Maj:t den 18 september låtit utfärda nådig kungörelse angående den vid innevarande års riksdag åtagna bevillning af fast egendom samt af inkomst m. m.

63:o af den 21 Maj, angående ändring uti instruktionon för riksdagens revisorer vid riksbankens afdelningskontor i orterna. (81.)

Den 29 maj har Kongl. Maj:t låtit utfärda nådig kungörelse om hvad Riksdagen i förevarande ämne beslutit.

64:o af den 20 maj, angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter. (64.)

Den 5 juni har Kongl. Maj:t i öfverensstämmelse med dess och Riksdagens beslut låtit utfärda nådig kungörelse i förevarande ämne.

65:o af samma dag, angående upprättadt nytt reglemente för riksgäldskontoret. (66.)
Denna skrifvelse har den 29 maj blifvit för Kongl. Maj:t anmäld och, såsom icke påkallande någon åtgärd, lagd till handlingarna.

66:o af samma dag, angående försäljning af den under Haga lustslott lydande egendomen Frescati jemte lägenheten Gustafsborg. (68.)
Vid föredragning den 5 juni af ifrågavarande skrifvelse har Kongl. Majt, med godkännande af Riksdagens beslut, i hvad de skilde sig från Kongl. Maj:ts nådiga framställning i ämnet, förordnat, att hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen sålunda beslutit skulle meddelas riksmarskalksembetet till kännedom och för vederbörandes förständigande; hvarjemte kammarkollegium bemyndigats att till vetenskapsakademien utfärda köpebref, sedan köpeskillingen blifvit erlagd, samt åt statskontoret meddelats föreskrifter angående förvaltningen af ifrågavarande till kontoret inflytande medel.

67:o af samma dag, angående Kongl. Maj:ts rätt att disponera besparingar å hufvudtitlarne. (76.)
Denna skrifvelse har den 29 maj meddelats statskontoret till kännedom.

68:o af samma dag, angående anvisande af medel för afsättning till fonden för nytt riksdagshus och till förstärkning af statsverkets kassaförlagsfond. (79.)
Riksdagens uti förevarande skrifvelse anmälda beslut har den 29 maj meddelats statskontoret till kännedom och efterrättelse, med befallning till statskontoret att före utgången af år 1886 till riksgäldskontoret öfverlemna det belopp, Riksdagen beslutit afsätta till fonden för nytt riksdagshus.

69:o af den 21 maj, angående beräkningen af statsverkets inkomster. (86.)
Innehållet af denna skrifvelse har den 5 juni meddelats statskontoret till kännedom och efterrättelse, hvarjemte transsumt af nämnda skrifvelse, i hvad den afsåg båtsmansbeklädnadsmedlen, tillika med protokollsutdrag öfverlemnats till sjöförsvarsdepartementet för behörig kännedom.

70:o af samma dag, angående förslag till instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken. (88.)
På sätt Riksdagen i förevarande skrifvelse begärt, har Kongl. Maj:t den 29 maj låtit utfärda nådig kungörelse angående tilläggsstadgande vid gällande instruktioner för Riksdagens revisorer af statsverket, riksbanken och riksgäldskontoret.

71:o af den 18 maj, angående reglering af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel. (59.)
Vid föredragning den 5 juni af förestående skrifvelse har Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut rörande anslagen under sjunde hufvudtiteln, i hvad besluten skilde sig från Kongl. Maj:ts nådiga framställningar i ämnet, förordnat, att skrifvelsen skulle delgifvas statskontoret till kännedom och efterrättelse, äfvensom att innehållet af samma skrifvelse i de delar, som rörde andra embetsverk och myndigheter, skulle dessa meddelas.

72:o af den 20 maj, angående reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel. (61.)

Vid föredragning häraf den 29 maj, har Kongl. Maj:t förordnat, att Riksdagens berörda skrifvelse skulle i de delar, som tillhörde handläggning af annat departement än finansdepartementet, för sådant ändamål till vederbörande departement öfverlemnas, samt att innehållet af skrifvelsen i öfrigt skulle till kännedom och efterrättelse meddelas statskontoret; hvarjemte Kongl. Maj:t förordnat, att Riksdagens i samma skrifvelse anmälda beslut angående uppförande å allmänna indragningsstaten af pension för kanslisten i kammarkollegium Carl Theodor Uttermarck skulle vederbörande delgifvas.

73:o af den 21 maj, med ny riksstat. (87.)

Den 5 juni har den vid förevarande skrifvelse fogade riksstat tillstälts statskontoret till kännedom och efterrättelse, hvarjemte protokollsutdrag öfverlemnats till civildepartementet för den åtgärd i afseende på anslaget till telegraf- och telefonledningar i bohusländska skärgården, som på nämnda departements handläggning kunde ankomma.

Sedermera har Kongl. Maj:t, efter inhemtande af vederbörandes yttranden och efter ärendets beredning inom civil- och finansdepartementen gemensamt, den 20 november meddelat beslut om utförande af nämnda ledningar.

74:o af samma dag, med reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning. (82.)

I anledning af Riksdagens anhållan i förevarande skrifvelse, har Kongl. Maj:t den 3 juli låtit utfärda nådig kungörelse angående de af Riksdagen beslutna ändringar i reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning.

Stockholm den 31 december 1885.

Robert Dickson.

7:o. Kongl. ecklesiastik-departementet.

75:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 18 april 1885, i anledning at Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändringar i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871. (25.)

Kongl. Maj:t har den 12 juni 1885 låtit utfärda nådig förordning i ämnet.

76:o af den 12 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående expropriation af jord från en statsverket tillhörig lägenhet till begrafningsplats för Ystads S:t Mariæ och S:t Petri församlingar. (34.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj 1885 meddelat beslut i detta ärende.

77:o af den 12 maj, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående expropriation af mark från indragna militiebostället $^1/_2$ mantal Ullstorp i Östergötlands län till plats för en skolhusbyggnad för Nykils församling. (43.)

Den 29 maj 1885 har Kongl. Maj:t meddelat beslut i detta ärende.

78:o af den 12 maj, i anledning af Riksdagens år 1884 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1882. (33.)

Kongl. Maj:t har den 29 maj 1885 låtit anbefalla vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademien att så fort ske kan inkomma med förslag till nya stadgar för akademien och dervid taga innehållet af Riksdagens berörda skrifvelse i öfvervägande; hvilket förslag ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

79:o af den 12 maj, angående ändring i kongl. kungörelsen den 11 september 1877 om fortsättningsskolor. (46.)

Den 29 maj 1885 har Kongl. Maj:t anbefalt samtliga domkapitlen att, efter folkskoleinspektörernes hörande, i ärendet afgifva underdåniga utlåtanden, hvilka till Kongl. Maj:t inkommit.

80:o af den 12 maj, rörande de enskilda högre skolorna för qvinlig ungdom. (47.)

Kongl. Maj:t har den 6 november 1885 uppdragit åt en komité att undersöka, huru undervisningen i de enskilda högre skolorna för qvinlig ungdom för närvarande bedrifves och hvilka resultat af densamma hittills vunnits, samt afgifva det utlåtande, hvartill en sådan undersökning må föranleda; hvarjemte Kongl. Maj:t för berörda komité samma dag meddelat åtskilliga föreskrifter.

81:o af den 20 maj, angående reglering af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel. (60.)

Kongl. Maj:t har den 5 juni 1885 meddelat vederbörande Riksdagens beslut med deraf föranledda föreskrifter.

82:o af den 20 maj, angående åtgärd i syfte att sådan anteckning i kyrkobok, som enligt förordningen den 14 april 1866 utgör förutsättning för oäkta barns arfsrätt efter moder, må verkställas på sådant sätt, att den må innefatta bevis, att qvinnan låtit anteckna barnet såsom sitt. (74.)

Kongl. Maj:t har den 5 juni 1885 låtit i ämnet utfärda cirkulär till domkapitlen, Stockholms stads konsistorium och hofkonsistorium.

Stockholm den 31 december 1885.

Nils Claëson.

Förteckning öfver de i förestående uppgifter intagna, genom Riksdagens år 1885 aflåtna underdåniga skrifvelser anhängiggjorda ärenden, hvilka vid utgången af år 1885 i sin helhet eller till någon del icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande.

Kongl. justitie-departementet.

15:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 12 maj, angående utredning af hvad som bör vara att till fast eller lös egendom hänföra. (50.)

19:o af den 15 maj, om framläggande af förslag till ny lag om aktiebolag. (71.)

20:o af den 20 maj, om ändrade bestämmelser beträffande ersättning åt vittne, som brottmål blifvit af allmän åklagare inkalladt och sig inställt. (72.)

Kongl. landtförsvars-departementet.

28:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 20 maj, i fråga om rotehållares befrielse från skyldighet att bygga och underhålla trossbodar samt fortskaffa trossen till och från mötesplatserna. (69.)

Kongl. civil-departementet.

34:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 17 mars, om ändrade stadganden angående den så kallade allmänna strömrensningen. (20.)

41:o af den 12 maj, om utarbetande, till ledning vid landstingsmannavalen, af årliga folkmängdsuppgifter. (48.)

Kongl. ecklesiastik-departementet.

78:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 12 maj, i anledning af Riksdagens år 1884 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1882. (33.)

79:o af samma dag, angående ändring i kongl. kungörelsen den 11 september 1877 om fortsättningsskolor. (46.)

80:o af samma dag, rörande de enskilda högre skolorna för qvinlig ungdom. (47.)

II.

Förteckning å de vid senaste Riksdagarne före år 1885 till Kongl. Maj:t aflåtna underdåniga skrifvelser, tillhörande justitiedepartementets föredragning, hvilka i justitieombudsmannens till 1885 års Riksdag afgifna embetsberättelse finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del hos Kongl. Maj:t oafgjorda jemte uppgift å de åtgärder, som sedermera blifvit med dem vidtagna.

1:o. Kongl. justitie-departementet.

1:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 19 juni 1866, angående föreskrifter rörande ersättning i händelse af olycksfall vid jernvägstrafik. (90.)

Sedan inom justitiedepartementet utarbetats förslag till lag angående ansvarighet för skada i följd af jernvägs drift, hvaröfver högsta domstolen blifvit hörd, har Kongl. Maj:t beslutit till Riksdagen aflåta proposition i ämnet.

2:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 24 maj 1873, angående dels unga förbrytares insättande i förbättringsanstalter och dels införande af det så kallade progressiva fängelsesystemet. (92.)

Fångvårdsstyrelsens i ärendet infordrade underdåniga utlåtande har den 30 december 1885 till Kongl. Maj:t inkommit.

3:o af den 17 maj 1879, angående förändrad lagstiftning om skilnad i trolofning och äktenskap. (54.)

Ärendet beror på Kongl. Maj:ts pröfning.

4:o af den 9 maj 1880, angående utsträckning af tiden för straffarbetes fullgörande i enrum, samt om utbyte i vissa fall af nämnda straffart mot annan sådan. (40.)

Fångvårdsstyrelsens i ärendet infordrade yttrande har ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

5:o af den 26 april 1882, om lagbestämmelser angående de ränteförhållanden, som uppstå genom samegendom i stadsfastighet samt beträffande delning af sådan fastighet. (31.)

1885 den 23 januari anmäld i statsrådet och öfverlemnad till den af Kongl. Maj:t för

lagstiftning angående stadsplaners genomförande tillsatta komité, för afgifvande af utlåtande och utarbetande af de lagförslag i ämnet, hvilka kunna anses af behofvet påkallade.

6:o af den 13 april 1883, om ändringar i konkurslagen den 18 september 1862. (19.)

Frågan beror på Kongl. Maj:ts pröfning.

7:o af den 2 juni 1883, angående skärpta bestämmelser rörande kontrollen af handel med födoämnen och dryckesvaror samt deras beredning till afsalu. (48.) Öfverlemnad från kongl. ecklesiastikdepartementet.

Öfver ett inom justitiedepartementet utarbetadt förslag till lag angående förändrad lydelse af 22 kap. 21 § strafflagen har högsta domstolen afgifvit infordradt utlåtande.

8:o af den 7 maj 1884, om framläggande af förslag till vissa ändringar och tillägg i gällande lagstiftning angående äkta makars inbördes egendomsförhållanden. (39.)

Beror på nya lagberedningens handläggning.

9:o af den 9 maj 1884, om framläggande af förslag till lagbestämmelser i syfte att större trygghet mot förlust, än nu gällande förordning angående förlagsinteckning lemnar, beredes förlagsgifvare, då förlagstagare till annan öfverlåter bruk, grufva, fabrik eller inrättning, för hvars drifvande förlagslån blifvit mot förlagsinteckning lemnadt. (41.)

Nya lagberedningens i ärendet infordrade utlåtande har till Kongl. Maj:t inkommit den 23 december 1885.

10:o af samma dag, angående lagbestämmelser för ordnande af de rättsförhållanden, som uppstå mellan kommunerna och enskilde i följd af fastställande af planer för eller vid utförande af beslut om reglering af gator, torg eller allmänna platser i stad eller köping eller å annan ort, för hvars bebyggande stadganden lika med de för stad gällande, anses böra på grund af befolkningens täthet tillämpas. (42.)

Sedan komiterade afgifvit underdånigt betänkande och förslag till lag angående stadsplan och tomtreglering m. m., har öfverståthållareembetet och samtlige befallningshafvande anbefalts att öfver ifrågavarande förslag med utlåtande inkomma.

11:o af samma dag, angående statistisk utredning med hänsyn till en mer eller mindre utvidgad politisk rösträtt. (71.)

Sedan statistiska centralbyrån inkommit med infordradt underdånigt förslag rörande utarbetande af den i skrifvelsen omförmälda statistiska redogörelsen, har Kongl. Maj:t den 6 februari 1885 uppdragit åt nämnda byrå att verkställa berörda utredning samt att i ärendet afgifva en underdånig redogörelse, som skulle genom tryck i erforderligt antal exemplar offentliggöras och införlifvas med serien »Bidrag till Sveriges officiela statistik».

Stockholm den 31 december 1885.

G. R. Lilienberg.

2:o. Kongl. landtförsvars-departementet.

12:o Rikets ständers underdåniga skrifvelse af den 5 oktober 1860, angående reglering af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel. (146.)

De förslag dels till förnyad förordning, huru förhållas skall vid besigtningar och öfverbesigtningar, då varor eller färdiga arbeten för landt- eller sjöförsvarets behof efter kontrakt levereras, och dels till reglemente, hvarefter vederbörande vid kronoauktioner för landt- och sjöförsvaret hafva sig att rätta, hvilka till följd af Kongl. Maj:ts den 19 juni 1866 fattade beslut böra af numera armé- och marinförvaltningarna upprättas, hafva ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

Stockholm den 30 december 1885.

J. E. Elliot.

3:o. Kongl. civil-departementet.

13:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 21 maj 1882, i anledning af Riksdagens år 1881 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1879 (75.)

Sedan, vid denna skrifvelses föredragning i hvad den rörde Ultuna och Alnarps landtbruksinstitut, komitén för afgifvande af förslag till den lämpligaste organisationen af rikets landtbrukslärоverk den 20 oktober 1882 erhållit nådig befallning att, i sammanhang med fullgörande af sitt uppdrag, jemväl yttra sig om Riksdagens framställning i fråga om bokföringssättet vid nämnda båda institut, samt komiténs i ämnet afgifna förslag blifvit den 19 september 1884 anmäldt och remitteradt till samtlige Kongl. Maj:ts befallningshafvande att, efter vederbörande hushållningssällskaps hörande, afgifva underdåniga utlåtanden, hafva dessa nu mera inkomna utlåtanden jemte komiténs förslag den 2 november detta år remitterats till landtbruksakademiens förvaltningskomité för utlåtandes afgifvande, men detta utlåtande har ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

14:o af den 10 maj 1884, angående förbindelse medelst ångfärja emellan Helsingborg och Helsingör eller Malmö och Köpenhamn. (28.)

Vid skrifvelsens anmälan den 23 maj 1884 bemyndigade Kongl. Maj:t chefen för civildepartementet att utse komiterade för att afgifva betänkande i frågan; och sedan betänkandet från desse komiterade inkommit, blef ärendet den 3 oktober 1884 remittteradt till styrelsen för statens jernvägstrafik och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att gemensamt afgifva utlåtande.

Detta utlåtande har ännu icke inkommit.

15:o af den 11 maj 1884, angående reglering af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel. (49.)

I anledning af hvad denna skrifvelse, hvilken den 30 maj 1884 anmäldes, bland annat

innehöll, tillsatte Kongl. Maj:t den 3 oktober samma år en komité med uppdrag ej mindre att utreda, om och i hvad mån åtgärder kunde finnas lämpliga för ordnandet af förhållandet emellan arbetsgifvare och arbetare beträffande olycksfall i arbetet, äfvensom för beredande af ålderdomsförsäkring åt arbetare och med dem jemförlige personer, än äfven att derefter afgifva de förslag, hvartill utredningen gåfve anledning.

Förslag i detta ämne har ännu icke från komitén inkommit.

Stockholm den 31 december 1885.

V. L. Groll.

4:o. Kongl. finans-departementet.

16:o Rikets ständers underdåniga skrifvelse af den 25 juli 1863, i anledning af väckt fråga om närmare bestämmelser i afseende på erhållande af skatterätt till kononybyggen. (109.)

Sedan ett af landshöfdingen E. Poignant, enligt nådigt uppdrag, utarbetadt förslag till förordning om åboombyte å kronohemman och lägenheter blifvit, jemte deröfver af länsstyrelserna afgifna yttranden, remitteradt till kammarkollegium, och kollegium inkommit med utlåtande i ämnet, är detta ärende beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

17:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 2 maj 1868, angående upphörande af arrendet utaf Sala silfververk. (37.)

Sedan Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vestmanlands län den 10 oktober 1885 inkommit med från Sala bergslags intressenter å bergslagsstämma infordradt underdånigt yttrande, dels huruvida och under hvilka vilkor de vore villige att, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af kammar- och kommerskollegierna i underdånigt utlåtande den 19 januari 1884 gjordt förslag, afstå från arrendet af Sala silfververk, dels ock, för den händelse de icke till sådan öfverenskommelse vore villige, huruvida och under hvilka vilkor de ville afstå från det vid Sala silfververk befintliga så kallade hyttans vattensystem, så har Kongl. Maj:t den 15 sistlidne oktober ånyo remitterat ärendet till kammar- och kommerskollegierna för afgifvande af yttrande öfver Sala bergslags intressenters förslag till förändrade vilkor för upplåtelsen af Sala grufvor och silfververk.

18:o af den 24 mars 1871, angående omarbetande af kongl. förordningen om mantals- och skattskrifningars förrättande. (6.)

Sedan kammarrätten den 19 april 1880 till Kongl. Maj:t inkommit med yttrande öfver det förslag i förevarande ämne, som afgifvits af den för reglering af landstaternas löner m. m. tillsatta komité, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

19:o af den 23 maj 1873, angående ett Höganäs stenkolsverk beviljadt och från statskontoret utbetaldt statsbidrag. (69.)

Sedan kammar- och kommerskollegierna den 23 november 1876 afgifvit utlåtande angående den dem anbefalda utredning, samt direktionen för nämnda stenkolsverk den 1 mars

1880 till Kongl. Maj:t inkommit med häröfver infordradt yttrande, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

20:o af den 23 april 1874 angående nedsättning i kontrollstämplingsafgifterna. (25.) Detta ärende, deri kontrolldirektören afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

21:o af den 11 maj 1876, i anledning af den år 1875 verkstälda granskning af statsverkets med flere allmänna fonders förvaltning under år 1873. (54.)
Sedan Kongl. Maj:t dels den 23 maj 1884 förordnat, att det af statskontoret den 31 december 1883 afgifna utlåtande angående Riksdagens i förestående skrifvelse gjorda hemställan om förändring i den till vissa verk eller inrättningar m. m. utgående ersättning för indragna ränte- och tiondeanslag, skulle, i hvad det afsåge andra, fjerde, femte, sjette och åttonde hufvudtitlarne, af vederbörande departement till slutlig handläggning beredas, dels ock den 10 oktober 1884 anbefalt kammarkollegium att efter vederbörandes hörande afgifva underdånigt yttrande i de frågor rörande sjunde hufvudtiteln, som omförmäldes i statskontorets ofvannämnda utlåtande, äfvensom Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kopparbergs län att från geschwornern Mathias Griesbachs rättsinnehafvare infordra underdånigt yttrande, har Kongl. Maj:ts bemälde befallningshafvande den 22 januari 1885 inkommit med utlåtande, hvarefter statskontoret öfver sistnämnda fråga afgifvit förnyadt yttrande; och har Kongl. Maj:t den 30 i denna månad beslutit nådig proposition till Riksdagen angående inlösen af den geschwornern Griesbachs rättsinnehafvare tillkommande spanmålsersättning.

Då den Riksdagens framställning, som här balanseras, berör en mångfald af anslagsposter å de särskilda hufvudtitlarne; *då* den af Riksdagen åsyftade förändring i ersättningarnes utgående blifvit beträffande vissa betydligare af dem åstadkommen i sammanhang med den vid årets Riksdag beslutna lindring i rustnings- och roteringsbesvären; *då* frågan om hvarje särskildt ersättningsanslags förändring måste för sig behandlas och derför enligt nådig remiss gjorts till föremål för särskild utredning, som beträffande åtskilliga dylika anslag redan är afslutad och som i regeln lärer blifva föremål för Kongl. Maj:ts pröfning i sammanhang med reglering af respektive anslag under de särskilda hufvudtitlarne; *och då* följaktligen någon föredragning af denna Riksdagens framställning i hela dess omfattning icke vidare kan ifrågakomma, erfordras ej, att Riksdagens ifrågavarande skrifvelse vidare i förteckningen balanseras.

22:o af den 16 maj 1876, om åtgärder för erhållande af årliga offentliga redogörelser rörande ränte- och kapitalförsäkringsanstalternas förvaltning. (75.)
Vid underdånig anmälan den 2 december 1881 af Riksdagens förevarande skrifvelse, har Kongl. Maj:t, som den 11 februari samma år uppdragit åt landshöfdingen C. A. Sjöcrona att granska ett af försäkringsföreningen i Stockholm afgifvet utkast tilll förordning angående försäkringsanstalter samt afgifva utlåtande och utarbeta författningsförslag i ämnet, förordnat, att ifrågavarande skrifvelse skulle öfverlemnas till landshöfdingen Sjöcrona, för

att tagas i öfvervägande i sammanhang med fullgörande af nyssberörda honom meddelade uppdrag.

Den 7 juli 1883 har landshöfdingen Sjöcrona till Kongl. Maj:t afgifvit underdånigt betänkande med förslag till författningar angående försäkringsväsendets ordnande.

Sedan öfver detta betänkande underdåniga yttranden inkommit från öfverståthållareembetet, Kongl. Maj:ts befallningshafvande och styrelserna för åtskilliga försäkringsbolag, är ärendet numera under beredning inom civildepartementet.

23:o af den 17 maj 1877, angående vilkoren för tillverkning och försäljning af bränvin. (54.)

Den 25 februari innevarande år har Kongl. Maj:t till Riksdagen aflåtit nådig proposition med förslag till förordning angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller distillerade spirituösa drycker.

Som nådig förordning angående vilkoren för tillverkning af bränvin utfärdats redan den 2 juni 1882, är detta ärende således slutligen handlagdt.

24:o af den 19 april 1881, angående revision af gällande lagstiftning rörande enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar. (50.)

Sedan fullmägtige i riksbanken och styrelserna för de enskilda bankinrättningarna under februari och mars månader nästlidna år till Kongl. Maj:t inkommit med yttranden öfver det utaf den med anledning af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse tillsatta komité afgifna förslag i hithörande ämnen, är detta ärende på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

25:o af den 10 juni 1883, angående utredning och förslag i fråga om anskaffande af lämpliga lokaler för Riksdagen, riksbanken m. m. (65.)

Den af Kongl. Maj:t den 29 juni 1883 tillsatta komité för afgifvande af utredning och förslag i ofvanberörda afseende, har den 15 november 1884 afgifvit utlåtande angående anskaffande af utvidgade lokaler åt riksarkivet genom till- och ombyggnad; hvarefter nådig framställning derom till innevarande års Riksdag aflåtits och af Riksdagen bifallits.

Den 23 april innevarande år har komitén till Kongl. Maj:t inkommit med betänkande och förslag angående byggnadsplatser för nytt riksdagshus och ny riksbank, afgifna den 29 november 1884.

26:o af den 10 maj 1884, angående vilkoren för försäljning af bränvin. (66.)

Vid aflåtande till Riksdagen den 25 februari innevarande år af nådig proposition i förevarande ämne, har Kongl. Maj:t förklarat Riksdagens ifrågavarande skrifvelse icke böra föranleda till någon särskild åtgärd.

27:o af den 11 maj 1884, angående väckta frågor om statens inlösande dels af skattefrälseräntor, dels af kronotionde, som åtföljer patronatsrätt, m. m. (58.)

I anledning af Riksdagens framställning har Kongl. Maj:t den 20 februari innevarande år till Riksdagen aflåtit nådig proposition i ämnet, som ock blifvit af Riksdagen bifallen.

28:o af den 14 maj 1884, angående stämmoböters utbytande mot en viss inskrifningsafgift. (69.)

Kongl. Maj:t har den 30 maj 1884 anbefalt statskontoret och kammarrätten att i anled-

ning af Riksdagens förevarande skrifvelse afgifva gemensamt underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

29:o af den 11 maj 1884, i anledning af väckt fråga om en utredning rörande de så kallade expensmedlens användande. (56.)

Sedan statskontoret afgifvit underdånigt utlåtande i de delar af ärendet, som icke enligt Kongl. Maj:ts beslut den 28 november 1884 gjorts till föremål för handläggning af annat departement, har Kongl. Maj:t den 25 sistlidne september meddelat föreskrifter angående anskaffande af de för statens embetsverk behöfliga förråd af papper och ved.

Härjemte har Kongl. Maj:t å de särskilda departementens föredragning meddelat nya föreskrifter angående anskaffande af tidningar för embetsverken.

De delar af detta ärende, hvilka, på sätt nästlidna års förteckning utvisar, uppdragits åt cheferne för justitie-, civil- och ecklesiastikdepartementen att bereda, hafva ock blifvit af Kongl. Maj:t slutligen pröfvade, hvadan denna Riksdagens skrifvelse ej vidare behöfver balanseras.

Stockholm den 31 december 1885.

Robert Dickson.

5:o. Kongl. ecklesiastik-departementet.

30:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 10 maj 1870, angående afskaffande af åtskilliga från kyrkorna i de provinser, som fordom tillhört danska monarkien, utgående afgifter. (53.)

Sedan ej mindre kammarkollegium, efter vederbörandes hörande, än äfven kanslersembetet för Lunds universitet, domkapitlen i Lunds och Göteborgs stift samt statskontoret häröfver afgifvit infordrade underdåniga utlåtanden, har detta ärende, jemlikt Kongl. Maj:ts den 16 december 1881 fattade beslut, varit öfverlemnadt till skattereglerings-komitén, som i ämnet sig yttrat, hvarefter kammarkollegium och statskontoret erhållit nådig befallning att, efter vederbörandes hörande, inkomma med underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke blifvit afgifvet.

31:o af den 19 maj 1871, angående upphörande af blifvande konsistorienotariers rätt till uppbördsprovision å kollektmedel. (77.)

Ärendet beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

32:o af den 22 maj 1873, angående omsättning i penningar af den andel utaf kyrkotionden, som af församlingarna utgöres dels till kyrkorna och dels till akademier eller andra stiftelser. (71.)

Sedan Kongl. Maj:t den 30 maj 1873 anbefalt kammarkollegium och statskontoret att, efter vederbörandes hörande, häröfver afgifva underdånigt utlåtande och detta utlåtande till ecklesiastikdepartementet inkommit, har detta ärende, jemlikt Kongl. Maj:ts den 16

december 1881 meddelade beslut, blifvit öfverlemnadt till skattereglerings-komitén, hvilken i ämnet sig yttrat, hvarefter kammarkollegium och statskontoret erhållit nådig befallning att, efter vederbörandes hörande, med förnyadt underdånigt utlåtande till Kongl. Maj:t inkomma.

33:o af den 10 maj 1876, om framläggande af förslag till ny ecklesiastik boställsordning. (58).

Sedan ett i ärendet utarbetadt förslag, enligt Kongl. Maj:ts beslut den 1 november 1878, blifvit öfverlemnadt till granskning af utsedde sakkunnige män och desse den 20 maj 1879 till Kongl. Maj:t inkommit med betänkande och förslag i ämnet, hafva Kongl. Maj:ts samtlige befallningshafvande äfvensom domkapitlen och Stockholms stads konsistorium häröfver afgifvit infordrade underdåniga yttranden, hvarefter kammarkollegium den 30 december 1884 blifvit anbefaldt att, efter domänstyrelsens hörande, afgifva underdånigt utlåtande i ämnet.

34:o af den 14 maj 1876, angående ordnande af döfstumundervisningen i riket. (71.)

Ärendet beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

35:o af den 16 maj 1876, angående beredande af ökad kontroll å arbetare, som utom deras hemort taga anställning i arbete. (74.)

Ärendet beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

36:o af den 25 april 1881, angående medgifvande i visst fall af försäljning utaf vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge. (66.)

Ärendet beroende på Kongl. Maj:ts pröfning.

37:o af den 29 mars 1882, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående meddelande af bestämmelser om vården och förvaltningen af Stockholms stads allmänna begrafningsplatser. (23.)

I detta ärende har Kongl. Maj:t den 28 maj 1885 infordrat öfverståthållareembetets utlåtande.

38:o af den 26 april 1882, om upphörande af de s. k. resekallspenningarna. (33.)

Kongl. Maj:t har den 5 maj 1882 anbefalt kammarkollegium att, sedan vederbörande blifvit hörda, i denna fråga afgifva underdånigt utlåtande, hvilket till Kongl. Maj:t inkommit.

39:o af den 4 april 1883, angående ändring i bestämmelserna om församlingars rätt att förfoga öfver kyrkokassorna. (15.)

Enligt Kongl. Maj:ts beslut den 20 april 1883 har kammarkollegium blifvit anbefaldt att, efter vederbörandes hörande, afgifva underdånigt utlåtande i ämnet, hvilket utlåtande till Kongl. Maj:t inkommit.

40:o af den 2 juni 1883, angående skärpta bestämmelser rörande kontrollen af handel med födoämnen och dryckesvaror samt deras beredning till afsalu. (48.)

Sedan medicinalstyrelsen fått sig häröfver yttra, samt öfverståthållareembetet och Kongl. Maj:ts samtlige befallningshafvande i ämnet afgifvit infordrade underdåniga utlåtanden, har Kongl. Maj:t den 6 november 1885 låtit utfärda nådig kungörelse i ämnet; hvar-

efter, med anledning af i ärendet gjord hemställan om ändring i strafflagen, handlingarna blifvit till justitiedepartementet för vidare behandling öfverlemnade.

41:o af den 13 maj 1884, rörande vidtagande af åtgärder för att gifva undervisningen i folkskolorna en mera praktisk karakter. (68.)

Med anledning af denna Riksdagens skrifvelse har Kongl. Maj:t den 12 september 1884 uppdragit åt en komité att granska för handen varande, till folkskolans tjenst utgifna läroböcker och afgifva utlåtande rörande de grundsatser, efter hvilka sådana läroböcker lämpligen böra uppställas, hvilket utlåtande ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

Stockholm den 31 december 1885.

Nils Claëson.

Tabell, utvisande hvarest åtgärderna i anledning af de vid Riksdagen år 1885 aflåtna, i tionde samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll för samma år införda skrifvelser finnas upptagna i de från statsdepartementen afgifna förteckningar.

(Första siffertalet utvisar skrifvelsens nummer i ofvanberörda samling och det senare talet nummern i förenämnda förteckningar.)

1	1	23	10	45	40	67	44
2	2	24	11	46	79	68	66
3	*)	25	75	47	80	69	28
4	3	26	12	48	41	70	23
5	*)	27	35	49	14	71	19
6	*)	28	50	50	15	72	20
7	47	29	13	51	16	73	21
8	4	30	36	52	17	74	82
9	33	31	37	53	59	75	45
10	**)	32	51	54	18	76	67
11	48	33	78	55	22	77	29
12	49	34	76	56	24	78	46
13	*)	35	52	57	31	79	68
14	*)	36	38	58	42	80	***)
15	*)	37	53	59	71	81	63
16	*)	38	55	60	81	82	74
17	5	39	39	61	25, 72	83	60
18	6	40	54	62	43	84	61
19	7	41	56	63	26, 31	85	62
20	34	42	57	64	64	86	69
21	8	43	77	65	27, 32	87	73
22	9	44	58	66	65	88	70

*) Utfärdade förordnanden.
**) Skrifvelse till herrar fullmägtige i riksgäldskontoret.
***) Skrifvelse till herrar fullmägtige i riksbanken.

Till Riksdagen.

Berättelse

af

Komiterade för tryckfrihetens vård, afgifven år 1886.

Sedan sistförflutna Riksdags början har icke något ärende rörande tryckfrihetens vård hos komiterade förevarit; hvilket förhållande komiterade skolat hos Riksdagen anmäla.

Stockholm den 15 januari 1886.

L. W. LOTHIGIUS.

JOH. AUG. SÖDERGREN. CARL GUSTAF MALMSTRÖM. N. A. FRÖMAN.

A. E. NORDENSKIÖLD. J. JOHANSSON. F. VULT v. STEIJERN.

C. v. Schulzenheim.